

LEADER

magazine

LEADER magazine [janvier-février-mars 1998] - chaussée St-Pierre 260, B-1040 Bruxelles - Bureau de dépôt Bruxelles X

Talvi 97-98 nro 16

Erityisteema: LEADER-konferenssi

Kohti uutta yhteisöaloitetta
maaseutualueiden
kehittämiseksi – 800 leaderia
kertoo mielipiteensä

LEADER II toiminnassa

Maa: Espanja
Toteutettu hanke: CD ja kasetti
“Concierto para Grullas, Grallas y Grillos”
Kustannukset: 11 540 ECU
EU: 900 ECU
Muut julkiset varat: 1 025 ECU
Yksityiset varat: 9 615 ECU

“LEADER-ryhmämme on suuntautunut voimakkaasti paikallisten kulttuuri- ja luonnonvarojen hyödyntämiseen. Niinpä rahoitimme yhdessä Lahiezin toimintaryhmän kanssa CD:n ja kasetin valmistuksen. Alueellamme sijaitsevan Gallocantan laguunin eläimistön ja kasviston innoittamana toimintaryhmä sävelsi konserton, joka on harmoninen yhdistelmä musiikkia ja erilaisia ääniä. Konserto soi myös taustalla diaesityksessä, joka kertoo muuttolinnuista ja erityisesti Euroopassa yleisestä kurjesta. Noin 60 000 kurkea viettää syksyn ja talven Gallocantas- sa. Tämän tuotteen avulla pyrimme tuomaan tämän kansainvälisesti mittavan elinympäristön sekä paikallisväestön että ulkopuolisten tietoisuuteen.”

Joaquín Lorenzo Alquezar,
LEADER-vastaava

Maa: Ranska
Toteutettu hanke: Kansanperintö- ja ympäristöoppaiden koulutus
Kustannukset: 215 000 ECU
EU: 150 500 ECU
Muut julkiset varat: 64 500 ECU

“Réunionin saarella vierailevat turistit eivät enää tyydy rantalomailuun tai vuoristovaelluksiin. He haluavat tutustua myös saaren kansanperintöön, luonnonympäristöön ja talouteen saaren asukkaiden näkökulmasta. Todettuamme tämän käytimme hyödyksi kokemustamme koulutuksen ja toiminnan järjestämisessä maaseutuväestölle ja aloitimme vuonna 1995 ja 1996 kansanperintö- ja ympäristöoppaiden koulutuksen (PEI, guides du Patrimoine et de l’Environnement de notre Ile). Koulutus koostui 1500 tunnista ja oli suunnattu maaseudun nuorille, joiden taloudellinen tilanne oli vaikea. Hanke mahdollisti nuorten kouluttamisen oppaiksi, jotta he voisivat luoda kävelyreittejä, joiden varrella tutustutaan Réunionin pienten maaseutualueiden erityispiirteisiin: elämäntapaan, esi- ja lähihistoriaan, suulliseen perintöeseen, luonnonympäristöön, paikallistalouteen jne. Niistä 27 koulutettavasta, jotka ovat saaneet todistuksensa, kymmenen on jo töissä ja viisi on aloittamassa toimintaansa.”

Bernadette Robert,
hankevastaava

Maa: Portugal
Toteutettu hanke: Paperiekomuseo
Kustannukset: 36 159 ECU
EU: 19 887 ECU
Yksityiset varat: 16 272 ECU

“Suuren tammen mylly’ on ainutlaatuinen Portugalissa. Se on pieni yritys, joka valmistaa pehmeän teknologian avulla monia erilaisia paperituotteita (koteloita, asiakirjasalkkuja, kirjekuoria jne.) puuvillasta, pellavasta ja hampusta. Paikallinen toimintaryhmämme tukee tätä tuotantoa aivan yrityksen viereen perustetulla Paperiekomuseolla, jossa vierailijoille selvitetään paperintuotannon kaikki vaiheet ja menetelmät ja joka samalla tekee tunnetuksi Lafõesin seutua.”

Rosa Maria Lopes Marques,
LEADER-vastaava

Maa: Saksa
Toteutettu hanke: “Suomi-viikko”
Kustannukset: 6 000 ECU
EU ja muut julkiset varat: 3 000 ECU
Yksityiset varat: 3 000 ECU

“Toimintaryhmämme järjesti tänä vuonna ‘Suomi-viikon’ yhteistyössä kahden suomalaisen LEADER-ryhmän kanssa (Pohjois-Satakunnan ja Varsinais-Suomen jokivarsikumppanien LEADER-ryhmät). Noin 3 500 vierailijaa pystyi näin tutustumaan osaan Suomen maaseutua, muun muassa paikallistuotteiden esittelyn avulla. Sen lisäksi, että tapahtuma mahdollisti täsmentämään turismi- ja paikallistuoteteemaan keskittyvän saksalais-suomalaisen yhteistyöhankkeen muotoja, tapahtuman aikana voitiin myös lisätä LEADERin ja meidän toimintamme tuntemusta paikallisväestön keskuudessa.”

Walter Reuter,
LEADER-koordinaattori

Maaseudun kehitys aikavälillä 2000-2006: konferenssi vakinaisti LEADERin roolin 4

Konferenssi oli komissaari Franz Fischlerille mahdollisuus ilmoittaa, että hän aikoo ehdottaa uutta maaseudun kehityksen yhteisöaloitetta, joka perustuu LEADERin suurten periaatteiden syventämiseen.

272 kirjoitusta: selkeä viesti Euroopan maaseutualueiden kehityksen tulevaisuudelle..... 10

Hieman ennen konferenssia saaduista kirjoituksista tehty eurooppalainen yleiskatsaus on selkeä viesti komissiolle ja yleensä Euroopan unionille.

Näyttelyosastot, Kohtaamispaikat, Foorumit, Maaseudun kyberavaruus... Interaktiivinen konferenssi 14

Täysistuntojen ja työryhmien lisäksi LEADER-konferenssi sisälsi paljon selkeästä toimintaa, joka korosti Euroopan elävää, yritteliästä ja ystävällistä maaseutua.

Kansainvälinen yhteistyö: suuremmalle vaihteelle siirtyminen..... 16

Koska konferenssi oli noin 800 LEADER-edunsaajalle ainutlaatuinen mahdollisuus tavata kasvokkain, sen avulla voitiin todella aloittaa yhteisöaloitteen kansainvälinen yhteistyö.

Työllisyys, elämänlaatu, paikallinen demokratia, läheisyysperiaate, innovaatio, verkostot... LEADER-menetelmä kaikissa vaiheissaan 18

Jokainen konferenssin kuudesta teema-työryhmästä osoitti, että LEADER-menetelmä, vaikka se saattoikin välillä "häiintä" joitakin vakiintuneita käytäntöjä, vastasi kuitenkin täydellisesti maaseutuelämän suuriin haasteisiin.

800 leaderia kertoo mielipiteensä 32

Heino von Meyer teki yhteenvedon konferenssin kuudesta työryhmästä kirjoituksessaan, jolla on lähes julistuksen arvo.

Kohti uutta yhteisöaloitetta maaseutualueiden kehittämiseksi 36

Maataloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaavan Euroopan komissaarin Franz Fischlerin päätöspuheenvuoro.

Lyhyesti...

Yves Champetier,

LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen johtaja

Tämä LEADER-lehden kuudesta numero sisältää eräällä tavalla "LEADER II -konferenssin pöytäkirjat". Konferenssi, joka järjestettiin päivälleen vuosi Corkissa pidetyn maaseudun kehitystä koskevan konferenssin jälkeen, oli merkittävä tapahtuma keräten yhteen yli 1200 osanottajaa, joista noin 800 oli paikallisten toimintaryhmien vastaavia ja muita kollektiivisia LEADER-toimijoita.

Komissaari Franz Fischlerin kokoon kutsumalla konferenssilla, jonka otsikkona oli "Kohti uutta yhteisöaloitetta maaseudun kehittämiseksi: 800 leaderia kertoo mielipiteensä", oli kolme tavoitetta: koota ensimmäistä kertaa yhteen kaikki LEADER II -edunsaajat, pohtia uutta yhteisöaloitetta maaseudun kehittämiseksi sekä edistää vaihtoa ja kansainvälistä yhteistyötä eri maaseutualueiden välillä.

Ensimmäinen tavoite saavutettiin jo hyvissä ajoin ennen konferenssin alkamista, koska suurin osa nykyisistä LEADER II -ohjelman edunsaajista, joista monet ovat uusia LEADER-ryhmiä, olivat ilmoittaneet osallistuvansa konferenssiin heti kun siitä ilmoitettiin.

Mitä tulee kansainväliseen yhteistyöhön ja viitaten yhteen tämän lehden artikkeleista, konferenssi todellakin mahdollisti "suuremmalle vaihteelle" siirtymisen: Yhteistyöpiste, jonka avulla LEADER-edunsaajat saattoivat löytää mahdollisia yhteistyökumppaneita ja kohdata heidät kasvokkain kolmipäiväisen konferenssin aikana, synnytti jo konkreettisesti yli 100 yhteistyöhanketta. Tämä LEADERin uusi ulottuvuus on siis tulevaisuudessakin hyvällä mallilla.

Uuden yhteisöaloitteen pohtiminen puolestaan aiheutti kiihkeitä väittelyitä, joiden pääkohdat komissaari Fischler otti laajasti huomioon konferenssin päätöspuheenvuorossaan: tulevan yhteisöaloitteen, joka voidaan ulottaa koskemaan unionin kaikkia maaseutualueita, tulisi vahvistaa ja syventää "maaseutuinnovaatioiden laboratorion" eli LEADERin periaatteita hyötyen samalla yksinkertaistetuista toteuttamistavoista.

Konferenssi oli siis suuri menestys, ja käytänkin hyväkseni tilaisuutta kiittää tässä Lyhyesti-artikkelissa kaikkia osanottajia ja avustajia, jotka omalta osaltaan mahdollistivat hankkeen onnistumisen. Komissaari Franz Fischlerin tavoin haluaisin erityisesti kiittää niitä noin 300 "LEADERia", paikallista toimintaryhmää, LEADER-ryhmän johtoa ja LEADER-yhdistyksiä, jotka etukäteen ennen konferenssia kertoivat meille ajatuksistaan LEADERista ja ehdotuksistaan tulevaisuutta varten. Menestyksensä lisäksi konferenssin on kuitenkin oltava merkkipaalu, joka mahdollistaa yhteisöaloitteen eri yhteistyökumppaneiden yhä laajemman osallistumisen, aina paikallistasolta eurooppalaiseen verkkoon saakka, seitsemän vuoden ajan tehdyn työn syventämisen, tämän lähestymistavan yleistämisen kaikilla unionin alueilla ja vähitellen kaikissa unionin laajentumista koskevissa maissa.

Konferenssi on lopuksi rohkaisu kaikille, jotka innovoivat tällä alalla, usein vaikeissa olosuhteissa, luoden uusia työpaikkoja, uusia toimintoja ja luoden uutta tulevaisuutta Euroopan maaseudulle. <

Maaseudun kehittäminen aikaansa Konferenssi vakinaisti LEADERin

Sen lisäksi, että Brysselin konferenssi mahdollisti lukuisia keskusteluja ja aloitti yhteistyötä, se todellakin vahvisti LEADERin roolin Euroopan maaseutualueiden kehityksessä. Kokouksen alkuunpanija komissaari Franz Fischler julisti, että hän aikoo ehdottaa aikavälille 2000-2006 uutta maaseudun kehityksen yhteisöaloitetta, joka perustuu LEADERin suurten periaatteiden syventämiseen.

*Franz Fischler,
maataloudesta ja
maaseudun
kehityksestä vastaava
Euroopan komissaari*

Yhteistyö maailmalla 2000-2006 LEADERin roolin

“Tämä konferenssi on minulle kiistaton osoitus siitä, että LEADER-yhteisöaloite kykenee saamaan maaseutuväestön liikkeelle.” Näillä sanoilla komissaari Franz Fischler esitteli Brysselin konferenssin ensimmäisen täysistunnon keskustelut 27 maasta tulevalle yli 1200 “maaseudun kehittäjälle”.

Tämä liikkeellelähtö oli selvää jo edellisenä päivänä, sunnuntaina 9. marraskuuta, kun yli 1000 henkeä osallistui Kohtaamispaikkoihin, Foorumeihin, Yhteistyöpiirteisiin, näyttelyihin jne., joita oli järjestetty tämän etukäteispäivän aikana “jään murtamiseksi”, jotta noin 800:n paikalla olevan LEADER-vastaavan asiayhteys ja projektit tulisivat esiin miellyttävällä tavalla (ks. *artikkeli Interaktiivinen konferenssi*).

Kuitenkin vasta maanantaina 10. marraskuuta aloitettiin tulevaa yhteisöaloitetta koskevat peruskeskustelut. Ensin konferenssin presidentti José Manuel Silva Rodriguez, joka on pääosasto VI:n varajohtaja, muistutti tapaamisen tavoitteista (koota yhteen ensimmäistä kertaa kaikki LEADER-edunsaajat, edistää kansainvälistä yhteistyötä maaseutualueiden välillä ja pohtia tulevaa yhteisöaloitetta maaseudun kehittämiseksi). Tämän jälkeen komissaari Fischler esitteli keskustelut muistuttaen ensin LEADER I:n menestyksestä ja LEADER II:n kunnianhimoisemmista ulottuvuuksista (marraskuussa 1997 edunsaajia laskettiin olevan 821): *“Uusine ulottuvuuksineen LEADER II on edistysellinen. Yhteisöaloite on kehittynyt hanke-käsitteestä kohti toimintaohjelmakäsitettä. LEADER on laajentunut. Näin ollen myös suhteet ovat muuttuneet.”* Komissaari Fischler ei kuitenkaan epäröinyt muistuttaa vaikeuksista, joita yhteisöaloite kohtasi sen käynnistysvaiheessa: *“Muodollisemmalla menettelytavalla on etunsa, mutta se voi myös tehdä hallintotyöstä tärkeemmän sekä aiheuttaa viivästyksiä. Olemme tietoisia näistä vaikeuksista ja meidän olisi tehtävä parhaamme, jotta oppisimme niistä tulevaisuutta varten. Uskon, että voimme tänään muutamien käynnistysongelmien jälkeen sanoa moottorin olevan käynnissä.”*

Nojautuen erityisesti vuoden 1996 koheesioraporttiin komissaari Fischler muistutti seuraavaksi, että useimpien maaseutualueiden talous on jatkuvasti epävakaa (väestö vähenee, työttömyys kasvaa, BKT ja tulot asukasta kohden ovat 8-30 % kansallista keskiarvoa alhaisempia), mukaan lukien jopa alueet, jotka ovat dynaamisempien alueiden keskellä. Tämän vuoksi hän vakuuttikin, että *“yksikään maaseutualue ei saa jäädä ilman kehitysmahdollisuuksia. Jos haluamme tehdä maaseudusta yhteiskunnallisen esikuvan, kaikkia sen talous- ja sosiaalitoimia on tehostettava johdonmukaisella tavalla.”*

Seuraavaksi Franz Fischler asetti konferenssin jälleen Agenda 2000:n yhteyteen (ks. *artikkeli*): *“Komissio esitteli Agenda 2000:ssa ehdotuksensa Euroopan tulevaisuutta varten. Siinä komissio esittää laajentumisessa noudatettavan strategiansa sekä osoittaa, miten nykyisiä yhteisöpolitiikkoja syvennetään unionin globaalien luonteiden vahvistamiseksi. Tämän syventämisen olennaiset osa-alueet koskevat rakennerahastojen tulevaa käyttöä ja maaseutupolitiikan ja maaseudun kehityspolitiikan uudistuksen suuntauksia. On myös välttämätöntä uudistaa yhteisöaloitteita. Komissio ehdottaa, että vuodesta 2000 lähtien sen aloitteita, joita tällä hetkellä on 13, olisi enää kolme. (...) Yhden säilytetyistä yhteisöaloitteista olisi suuntauduttava maaseutualueiden kehitykseen. Tulevaisuudessa näillä kolmella yhteisöaloitteella olisi käytössään 5 % rakennerahastojen puitteissa käytettävissä olevista varoista.”*

Tätä komissaarin ensimmäistä puheenvuoroa seurasi Yves Champetierin ja Gilda Farrellin (LEADERin eurooppalainen seurantakeskus) pitämä eurooppalainen yleiskatsaus tulevan yhteisöaloitteen määrittelemään koskevista kirjoituksista (ks. *vastaava artikkeli*). Tämä yleiskatsaus johti komissaari Fischlerin ja kuuden LEADER-ryhmän vastaavan väliin keskusteluihin (ks. *artikkeli*). →

LEADER I:stä LEADER II:een

Tämän ensimmäisen täysistunnon toinen osa oli omistettu LEADERin tilinpäätökselle. Laurent Van Depoele, joka on pääosasto VI:n maaseudun kehityksestä vastaavan yksikön johtaja, esitteli *“LEADERin toteuttamisen valokuvan”* nojaten erityisesti LEADER I:stä jälkikäteen tehdyn arvion ensimmäisiin tuloksiin. Arvion teki itsenäinen asiantuntijaryhmä, ja sen loppuraportti julkaisetaan lähiaikoina. Arvion perusteella havaitaan, että LEADER I on ollut *“menestystarina”* siitä huolimatta, että 217 ohjelman joukosta monet eivät lopulta olleet toiminnoiltaan tarpeeksi monipuolisia (*“monet paikalliset toimintaryhmät yliarvioivat turismin määrän ja aliarvioivat pienyrityksille annettavan tuen määrän”*). LEADER I osoitti naisten ottavan voimakkaasti osaa maaseudun kehitykseen, yhteisöjen olevan voimakkaasti mukana (*“kolmasosalla LEADER I -ryhmistä oli yhdistysasema”*), kehityksen *“alhaalta ylös”* suuntautuvan lähestymistavan konkretisoituneen sekä paikallisten yhteistyökumppanuuksien ja useiden maaseudun verkkojen lisääntyneen. Mitä tulee työllisyyteen, LEADER I:n arvioidaan luoneen tai vahvistaneen 30 000 työpaikkaa, joista 1500 oli paikallisten toimintaryhmien sisällä.

Yves Champetierin esiteltyä eurooppalaista seurantakeskusta ja LEADER-verkon toimintaa John Bryden, joka on maaseudun kehityksen professori Aberdeenin yliopistossa ja LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen temaattisen ryhmän *“Tulevaisuus”* vastaava, esitti

lyhyesti pääasialliset haasteet, jotka Euroopan maaseudulla on vastassaan. Hän painotti erityisesti sitä, että tukivälineet on mukautettava maaseudun kehitykseen. Tämä tapahtuisi siten, että taataan siirtyminen markkinoiden maatalouspolitiikasta maaseudun kehityspolitiikkaan; kestävä kehityksen käsitettä toteutetaan kentällä myös talouden ja yhteiskunnan eikä vain ympäristön suhteen; luodaan pitkän tähtäimen *“maaseudun näkökanta”*; luodaan uusia toimintamuotoja maaseutualueiden hyväksi; määritellään unionin, jäsenvaltioiden, alueiden ja paikallisviranomaisten omat roolit; etsitään vastauksia, jotka ovat joustavia ja jotka on sopeutettu erilaisiin konteksteihin laajennetussa unionissa, sekä lopulta otetaan oppia jokaisesta LEADERin haasteesta.

Michael Mernagh Wexfordin LEADER-ryhmästä (Irlanti) on vertaillut näitä näkökantoja ELARD:n (Eurooppalainen LEADER-yhdistys maaseudun kehittämiseksi) vastikään luomien odotusten kanssa: luoda perustasta lähtöisin oleva uusi näkökanta ja uusi eurooppalaisen maaseutuyhteiskunnan malli, kehittää ja vahvistaa LEADERin toimintaohjelma-ulottuvuutta (LEADER ei ole ainoastaan rahoituslähde), edistää maaseudun kehityksen laaja-alaista lähestymistapaa, vahvistaa LEADER-ryhmien verkkoontumista sekä edistää yhä laajempaa joustavuutta LEADERin sisällä, jotta paikallistasolla voitaisiin suosia innovoivampia ja laaja-alaisempia hankkeita.

Ensimmäinen täysistunto päättyi yleisön kyselyhetkeen. Kysymykset koskivat lähinnä sitä, miten vähentää byrokratiaa, miten taata LEADER-ryhmien todellinen

itsenäisyys ja miten ottaa paremmin huomioon johdettujen hankkeiden ympäristöluottavuus. Lisäksi tiedusteltiin Agenda 2000:n mahdollista vaikutusta maaseudun kehitykseen ja LEADERiin: rakenteellisten tavoitteiden ja asianomaisten alueiden määrän vähentäminen, rahoituksen lähteet ja laajuus, LEADERin kelpoisuus kaikilla maaseutualueilla tai ainoastaan tulevien tavoitteiden 1 ja 2 mukaisilla alueilla.

LEADER II:sta LEADER III:een

Kun Heino von Meyer oli esittänyt yleiskatsauksensa työryhmistä (ks. vastaava artikkeli), Guy Legras, joka on pääosasto VI:n pääjohtaja, myönsi, että LEADER oli ”yksi niistä turhan harvoista eurooppalaisista politiikoista, jotka antavat Euroopasta myönteisen kuvan paikallis-tasolla.”

Puheenvuoroa seuraavat kuusi lausuntoa vahvistivat tämän päätelmän epäsuorasti tai suoraan:

Giuliano Vecchi Antico Frignanin LEADER-ryhmästä (Italia) painotti erityisesti osuuskuntien osuutta taloudessa ja maaseutualueiden kehityksessä, etenkin mitä tulee teknologiaa, tuottajien kollektiivista organisoitumista ja tuotteiden markkinointia koskevan osaamisen saatavuuteen.

Nojaten kolmeen esimerkkiin ympäristöön liittyvistä kehityshankkeista Leopold Sjöström Inlandslagetin LEADER-ryhmästä (Ruotsi) korosti paikallisväestön ja hankkeita koskettavien instituutioiden lähenemisen tärkeyttä. Tämä on tärkein haaste Lapissa, missä asukastiheys on alle yksi asukas neliökilometrillä. ”Ympäristönsuojelusta vastuussa olevien viranomaisten, jotka ovat usein kaukana itse alueesta, ja paikallisväestön välisiä siteitä olisi vahvistettava. Paikalliset ovat tietoisia siitä, että ympäristöä on suojeltava, mutta he tuntevat, että he jäävät päätöksenteon ulkopuolelle ja että heidän tarpeitaan ei oteta huomioon.”

Brigitte Buhse Knüllgebietin LEADER-ryhmästä (Saksa) painotti vaalidemokratian ja osallistuvan demokratian välisten suhteiden merkitystä: yhteistyökumppanuuksien on kyllä sisällettävä vaaleilla valittuja edustajia, mutta myös ja erityisesti alueen ”elävien voimien” edustajia. Eric Andrieu Pays Catharen LEADER-ryhmästä (Ranska) vetosi alueiden identiteetin uudelleenlöytymisen ja ”menettelytapojen innovatiivisuuden” puolesta, jotta tämä identiteetti ilmenisi kehityshankkeina.

Mateo Andres Huesa näytti, miten Maestrazgon LEADER-ryhmä ryhtyi toimiin eräällä hyvin autioituneella alueella Espanjassa ja onnistui saamaan paikallisväestön osallistumaan kollektiivisiin hankkeisiin eri aloilla, kuten hyödyntämään kansanperintöä ja kulttuuriturismia.

Filipa Ramos Pinhal Interior Sulin LEADER-ryhmästä (Portugal) selitti lopuksi, miten LEADERin ansiosta oli voitu virkistää alueen metsä- ja käsityöryitysten toimintaa antamalla teknistä apua uusien tuotteiden kehittämiseen ja muotoiluun. LEADER auttoi myös luomaan alueelle kansainvälisen yhteistyön dynamiikan. ”Kaikki yhteistyö tuo mukanaan avoimuutta ja kaikki avoimuus tuo tullessaan arvonnousua; tämän me havaitsemme paikallisesti tehdessämme yhteistyötä Sierra

Antico Frignanin LEADER-ryhmän (Italia) puheenvuoro

Morena Cordobesan LEADER-ryhmän kanssa Espanjassa sekä Puolan Rzeszowin seudun kanssa.”

Näiden lausuntojen jälkeen komissaari Franz Fischler päätti konferenssin (ks. puhe kokonaisuudessaan s. 36) täsmentäen niitä kohtia, joista hän aikoi keskustella kollegojensa kanssa Euroopan komissiossa ja neuvostossa:

- > on tarpeellista panna alulle uusi yhteisöaloite maaseudun kehittämiseksi;
- > yhteisöaloitteen olisi aloitettava uudestaan LEADERin keskeiset osa-alueet ja jatkettava niitä (paikalliset yhteistyökumppanuudet, alhaalta ylös suuntautuva lähestymistapa, innovaatioiden painottaminen jne.), säilytettävä kokeilunomainen luonteensa (”laboratorio”), avattava eurooppalainen verkkonsa unioniin pyrkivien maiden paikallisryhmille ja helpotettava maaseutualueiden kansojenvälistä yhteistyötä;
- > hyötyen yksinkertaisimmista ja läpinäkyvimmistä menettelytavoista tämä yhteisöaloite on periaatteessa toteutettava läheisyysperiaatetta kaikkien asianomaisten vastuutasojen välillä. Komissaari rohkaisee myös yleistämään LEADER-ryhmien etumaksujärjestelmää (”yhteisöaloite voisi olla hyvä testi tälle organisaatioinnovaatiolle”);
- > kaikkien unionin maaseutualueiden on hyödyttävä LEADER-lähestymistavasta;
- > uuden yhteisöaloitteen on säilytettävä ”laboratorioluonteensa”, jotta kaikkialla ”olisi mahdollisuus kokeilla uusia ajatuksia ja vaihtaa kokemuksia”;
- > eräitä LEADERin periaatteita on syvennettävä: hyväksyttyjen ryhmien valinnan on perustuttava tiukkoihin kriteereihin, jotta voitaisiin taata riittävä rahoitusperusta valituille hankkeille; työllisyyden, samoin kuin elämänlaadun ja ympäristön parantamisen, on oltava tärkein huolenaihe. <

Konferenssi, konteksti

Agenda 2000, uusia näkökulmia Euroopan

Heinäkuun 16. päivänä 1997 Euroopan komission presidentti Jacques Santer esitteli europarlamentaarikoille "Agenda 2000" -asiakirjan, joka käsittelee kolmea pääteemaa: unionin politiikkojen vahvistamista, tulevaa laajentumista sekä uusia rahoituskehyksiä aikavälille 2000-2006. Näillä ehdotuksilla, jotka toimivat usein viitekehystenä marraskuisen LEADER-konferenssin keskusteluissa, on oleva merkittävä vaikutus tulevalle maaseudun kehitystä koskevalle eurooppalaiselle politiikalle. Komission asiakirja Agenda 2000 avaa uusia näköaloja maaseudun kehityksen eurooppalaiselle politiikalle pääasiassa kolmen teeman avulla: taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden poliittisen etuoikeuden vakuuttaminen, vuonna 1992 aloitetun yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen syventäminen ja unionin laajentuminen.

Koheesiopyrkimysten jatkaminen:

kolme tavoitetta, kolme yhteisöaloitetta

Pyrkimystä taloudelliseen ja sosiaaliseen koheesioon tuetaan rahoituksella: rahoituksen yhteisvastuullisuus pysyy nykyisellä tasollaan 0,46 %:ssa unionin BKT:sta. Tämä vastaa vuosien 2000-2006 aikavälillä 275 miljardin ECU:n määrärahaa, josta 210 miljardia ECU:a osoitetaan rakennerahastoille niiden toimintaa varten 15 jäsenvaltiossa. Päämääränä on myös rakenteellisten yhteisöhankkeiden suurempi tehokkuus.

Tavoitteiden määrää halutaan vähentää kolmeen siten, että tavoite 1:lle annetaan selkeä etusija:

> tavoitteen 1 mukaisia alueita ovat ne alueet, joiden työllisyystilanne, tuotantojärjestelmä ja infrastruktuuri ovat ongelmallisia ja joiden BKT/asukas on alle 75% yhteisön keskiarvosta. Noin kaksi kolmasosaa rakennerahastoista osoitetaan tätä tavoitetta varten. Nykyisille tavoitteen 1 mukaisille alueille, joiden BKT/asukas on enemmän kuin 75 % Euroopan unionin keskiarvosta, on suunnitteilla erityismenettelyjä. Äärimmäiset syrjäseudut sulautetaan erityisellä tavalla tavoitteeseen 1. Erittäin harvaanasuttujen pohjoismaisten alueiden, jotka tällä hetkellä ovat tavoitteen 6 mukaisia alueita, kohdalla tehdään erityisjärjestelyjä;

> uusi tavoite 2, jonka päämääränä on taloudellisten ja sosiaalisten olosuhteiden muuttaminen, kokoa alueen muiden rakenteellisiin vaikeuksiin joutuneiden alueiden hyväksi tehdyn toiminnan. Tällaisia ovat taloudellisia muutoksia kohtaavat alueet, rappeutuvat maaseutualueet, kalastuksesta toimeentulonsa saavat ahdingossa olevat alueet sekä lisäksi vaikeuksissa olevat kaupunki-alueet.

Euroopan unionin 15 jäsenvaltion tavoitteiden 1 ja 2 mukaisilla alueilla asuvan väestön osuus tulisi laskea 51 %:sta 35-40 %:iin;

> tavoitteiden 1 ja 2 ulkopuolelle jääviä alueita varten luodaan uusi tavoite 3, jotta jäsenvaltioita voitaisiin avustaa niiden opetus-, koulutus- ja työllisyysjärjestelmien mukauttamisessa.

Komissio ehdottaa myös, että yhteisöaloitteiden määrä rajoitetaan kolmeen alueeseen, joiden yhteisöllinen lisäarvo vaikuttaa ilmeisimmältä:

> rajat ylittävä, kansainvälinen ja alueidenvälinen yhteistyö, jonka tarkoituksena on edistää harmonista ja tasapainoista alueiden kehitystä;

> inhimilliset voimavarat tasa-arvoisten mahdollisuuksien yhteydessä;

> maaseudun kehitys.

Viisi prosenttia rakennerahastojen varoista myönnetään yhteisöaloitteille.

Komissio ehdottaa, että koheesiorahasto säilytetään nykyisessä muodossaan; jäsenvaltiot, joiden BKT henkeä kohden on vähemmän kuin 90 % yhteisön keskiarvosta ja jotka ovat liittyneet mukaan talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheeseen saavat yhä rahaston tukea. Tämän rahaston, jolla on oltava käytössään vuosittain noin 3 miljardia ECU, tarkoitus on jatkossakin kehittää ympäristöalan hankkeita sekä hankkeita, jotka koskevat Euroopan laajuisia verkkoja kuljetusinfrastruktuurin alalla.

maaseutualueiden kehitykseen

Maaseutupolitiikka kaikkia

Euroopan alueita varten

Maatalouden alalla komissio ehdottaa, että vuoden 1992 uudistusta syvennetään ja laajennetaan siten, että suoraa tukea korvataan yhä enemmän hintasidonnaisilla tukitoimilla ja että tämän prosessin yhteyteen luodaan yhtenäinen maaseutupolitiikka. Uudistuksiin ryhdytään tai niitä jatketaan suurimassa osassa eurooppalaisista markkinaorganisaatioista (viljelytuotteet, nautakarja, maito, oliiviöljy ja viini) tavoitteena vahvistaa yhteisön maataloustuotannon kilpailukykyä, ympäristön kunnioitusta ja suojelua sekä kuluttajasuojaa.

Komissio ehdottaa vahvistettua ja uudistettua maaseutupolitiikkaa siten, että yhä enemmän painotetaan maaseutualueiden kestävää kehitystä edistäviä maatalous- ja ympäristövälineitä:

- > maatalouden ohjaus- ja takuurahaston (EMOTR) takuuosaston tällä hetkellä rahoittamia jatkotoimia, joita täydentää epäsuotuisten alueiden järjestelmä, sovelletaan horisontaalisesti ja toteutetaan hajautetusti;
- > laaja-alaisen kehityksen toimintaohjelmien tämänhetkinen lähestymistapa säilytetään tavoitteen 1 mukaisilla alueilla;
- > uuden tavoitteen 2 mukaisten maaseutualueiden toimenpiteitä (entiset tavoitteet 5a ja 5b) rahoitetaan maatalouden ohjaus- ja takuurahaston (EMOTR) takuuosaston jatkotoimina. Näihin toimiin ryhdytään Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja saman toimintaohjelman sisällä mahdollisesti Kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR) rahoittamien toimenpiteiden rinnalla tavoitteen 2 mukaisilla alueilla;
- > kaikilla tavoitealueiden 1 ja 2 ulkopuolisilla maaseutualueilla maaseudun kehityksen toimenpiteet, joiden on tarkoitus liittyä markkinapolitiikkoihin ja täydentää niitä, saavat yhteisrahoitusta maatalouden ohjaus- ja takuurahaston (EMOTR) takuuosastosta. Toimenpiteet sisältävät kaikki sellaiset rakenteellisen sopeuttamisen ja maaseudun kehityksen tukitoimet, joita maatalouden ohjaus- ja takuurahaston (EMOTR) ohjausosasto tällä hetkellä rahoittaa. Niitä sovelletaan horisontaalisesti ja ne toteutetaan hajautetusti sopivalla tasolla jäsenmaakohtaisesti.

Laajentuminen

Mitä tulee lopuksi laajentumiseen, komissio suosittelee neuvostoa aloittamaan liittymisneuvottelut Kyproksen, Viron, Unkarin, Puolan, Tsekin tasavallan ja Slovenian kanssa. Niiden päätös määräytyy sen mukaan, miten jokainen näistä hakijamaista onnistuu lisäponnistuksissa, joita niiltä on pyydetty jokaiselle erikseen annetuissa lausunnoissa. Rakennerahastojen ja koheesiorahastojen käyttöön annetuista 275 miljardista ECU:sta (vuoden 1997 arvo) Euroopan komissio ehdottaa myönnettäväksi 45 miljardia ECU uusille jäsenvaltioille. Ennen liittymistä annettavaa tukea, joka vähennetään edellämainitusta summasta, myönnetään vuodesta 2000 lähtien miljardi ECU:a vuodessa summan pysyessä muuttumattomana. On itsestään selvää, että maaseudun ongelmat ovat kaikille näille maille tärkeä yhteisötoiminnan alue.

272 kirjoitusta: selkeä maaseutualueiden kehityksen

LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen vähän ennen konferenssia saamien 272 kirjoituksen eurooppalainen yhteenveto on voimakas viesti komissiolle ja Euroopan unionille yleensä.

Yves Champetier ja Gilda Farrell (LEADER eurooppalainen seurantakeskus) esittämässä yhteenvetoa ennen konferenssia saaduista kirjoituksista

Komissaari Fischler pyysi konferenssin valmistelujen yhteydessä paikallisia toimintaryhmiä ja muita kollektiivisia LEADER-toimijoita sekä kansallisia ja alueellisia hallintoviranomaisia, jotka ovat vastuussa LEADER II:n toteuttamisesta, osaltaan pohtimaan tulevaa yhteisöaloitetta maaseudun kehittämiseksi vastaamalla seuraavaan kolmeen kysymykseen:

- > Mitkä ovat kentällä saamanne kokemuksen perusteella LEADER-ohjelman pääasiallisinta antia toisaalta oman alueellenne kannalta ja toisaalta maaseudun kehittämistä tukevien politiikkojen kannalta?
- > Mitkä ovat olleet merkittävimmät ongelmat toisaalta paikallistason toteutuksessa ja toisaalta toimielinten ja hallinnon tasolla?
- > Mitä olette oppineet tästä kokemuksesta ja mitä ehdotatte tehtäväksi tulevaisuudessa?

Lokakuun lopulla LEADERin eurooppalainen seurantakeskus oli saanut 272 vastausta, jotka edustivat 244 paikallista toimintaryhmää (LEADER-ryhmää) ja muita kollektiivisia toimijoita, toisin sanoen yli 30 %:a LEADER II -edunsaajista. Näiden lisäksi saatiin 24 kirjoitusta julkisilta hallintoviranomaisilta, joita yhteisöaloite koskee suoraan, sekä LEADER-ryhmien kansallisilta tai alueellisilta yhdistyksiltä.

LEADERin eurooppalainen seurantakeskus teki näistä kirjoituksista eurooppalaisen yhteenvedon, joka esiteltiin konferenssissa ja jaettiin osanottajille [*].

Vaikka vastaukset erosivatkin hieman toisistaan maittain kontekstin ja maan erityisongelmien mukaan, maiden ja vastausten välillä ei havaittu merkittäviä ristiriitaisuuksia. Kokonaisuuden yhtenäisyys oli jopa yllättävä siten, että 15 jäsenmaasta peräisin olevista vastauksista voitiin koota rikas ja synteettinen kirjoitelma, joka oli voimakas viesti Euroopan maaseudun kehityksen tulevaisuudelle.

Uraauurtava hajautettu toimintaohjelma

Neljä LEADERin mukanaan tuomaa hyötyä katsottiin olennaisiksi lähes kaikissa kirjoituksissa ja kaikissa maissa:

- > hajautettu ja laaja-alainen lähestymistapa sekä "alhaalta ylös" suuntautuva lähestymistapa (bottom-up)
- > väestön osallistuminen
- > paikallisten toimijoiden yhteistyö aluetasolla
- > vasta LEADERin myötä tarjoutunut mahdollisuus toteuttaa piilossa olleita ajatuksia ("LEADER antoi monille paikallisille toimijoille mahdollisuuden toteuttaa toivomiaan asioita, joiden toteuttamiseen ei aikaisemmin ollut keinoja", vakuuttaa italialainen Maiella Verden LEADER-ryhmä).

Kirjoituksista ilmeni kuitenkin joitakin voimakkaasti maakohtaisia ominaispiirteitä:

- > kaikkialla Espanjassa painotettiin LEADERin mahdollistamaa ajatustapamuutosta
- > Ranskassa suurin osa kirjoituksista painotti sitä, että LEADERin ansiosta paikalliset toimijat saattoivat liittyä yhteen jonkin tietyn alueen ympärille ("Vahvistaen kokemuksiaan, toimintakeinojaan ja toiminta-alojaan osanottajat pystyivät myöntämään olevansa 'erilaisia' eivätkä enää 'kilpailijoita' ja miettimään, miten he

Uusi viesti Euroopan tulevaisuudelle

voisivat täydentää toisiaan”, toteaa ranskalainen Espace Cévennesin LEADER-ryhmä)

- > Ruotsissa suurin osa ryhmistä vetosi muille maaseutu-alueille avautumiseen, kokemusten vaihtoon ja hieman myös uusiin demokratiamalleihin, jotka mahdollistivat paikallisen yhteistyökumppanuuden (*“LEADER on yhteistyö-, kumppanuus- ja demokratiaharjoitus, sillä demokratia on taattu ainoastaan, jos sitä tuetaan tarmokkaasti ja sitä toteutetaan päivittäin”*, totesi ruotsalainen Stad och Land-Hand i Handin LEADER-ryhmä).

Pääpiirteissään kirjoituksista käy ilmi, että esittelemällä laaja-alaisen ja alhaalta ylös suuntautuvan lähestymistavan LEADER-yhteisöaloite ei vain osoittautunut erityisen sopivaksi työkaluksi maaseutualueiden sosiaalisessa ja taloudellisessa elvyttämisessä, vaan mahdollisti myös ratkaisujen synnyn Euroopan rakentamista koskeviin perusongelmiin.

LEADER-menetelmän avulla on mahdollista muun muassa

- > luoda yhteyksiä, kehittää kansalaisten osallistumista ja rikastaa osallistuvaa demokratiaa muun muassa paikallisten toimintaryhmien perustamisen ansiosta
- > löytää usein tasapaino hankkeen itsenäisyyden ja hallinnan tarvittavan tiukkuuden välillä ilman että jälkimäinen hillitsee paikallisia aloitteita
- > paremmin mukauttaa eri portaiden toimia (paikallinen, alueellinen, kansallinen ja eurooppalainen taso)
- > yhdistää erilaisuus (kulttuurierot, aloite-erot jne.) ja kokonaisuuden yhtenäisyys (yhteinen tausta, dynaamisen verkon muodostaminen kokemusten vaihtoa varten)
- > mullistaa perinteisiä kaavoja kehityksen alalla muun muassa todistamalla “ei-materiaalisten sijoitusten” olennainen rooli
- > taistella tämän kumppanuus- ja aluemenettelytavan ansiosta työttömyyttä vastaan pitkällä tähtäimellä.

Monimutkaisuus

LEADER-menettelytapa, tuomalla mukanaan radikaalin muutoksen julkisen ja yksityisen sektorin sekä paikallisen tason ja ylempien tasojen väliin suhteisiin, asettuu kuitenkin vastakkain institutionaalisen, hallinnollisen, taloudellisen ja lainsäädännöllisen kontekstin kanssa. Tämä konteksti on huonosti valmistautunut tällaisen lähestymistavan varalta.

Paikallisella tasolla huomattavat vaikeudet voivat olla yhteydessä maaseutualueiden ominaispiirteisiin (joustamattomat ajatustavat ja paikallisten toimijoiden riittämätön valmius, paikallisten instituutioiden joskus negatiivinen rooli, edunsaajien resurssien puute, seu-

dun rakenteelliset puutteet kuten harva asutus, nuorten tai perusinfrastruktuurin puuttuminen).

Jotkut vaikeudet olivat yhteydessä itse LEADER-ohjelman ominaispiirteisiin: riittämättömät rahoituskeinot, teknisen asiantuntemuksen puute, paikallisten toimintaryhmien erityinen oikeudellinen asema ja vaikeudet innovaatiokäsitteen ymmärtämisessä.

Toiset vaikeudet näyttivät olevan yhteydessä LEADER-ohjelman paikalliseen institutionaaliseen ympäristöön: koordinoitioingelma muiden usein “kilpaileviksi” katsottujen toimintaohjelmien kanssa; joissakin maissa oli yhtenäisyysongelmia LEADER-ryhmien johtaman ei-materiaalisen toiminnan ja muiden paikallisten tai alueellisten instituutioiden johtaman materiaalisen toiminnan välillä; paikallisten rakenteiden pidättyvyys.

Vaikka LEADER-lähestymistapa onkin onnistunut vakuuttamaan useita institutionaalisia yhteistyökumppaneita ja levinnyt muihin toimintaohjelmiin ja eri tasojen kehityspolitiikkoihin, se on kuitenkin törmännyt joissakin maissa ymmärtämättömyyteen ja institutionaaliin ja/tai hallinnollisiin vaikeuksiin, jotka ovat voineet heikentää sen vaikutusta.

Kirjoituksissa mainitaan vaikeuksia, jotka ovat seurausta ristiriidasta LEADERin esittelemän hajauttavan ja monialaisen lähestymistavan ja jo olemassa olevien useimmiten ylhäältä alas suuntautuvien ja alakohtaisten lähestymistapojen välillä. *“Sektorikohtaisesti rakentuneet hallintojärjestelmät eivät antaudu mukaan integroituihin ja monialaisiin hankkeisiin ennen kuin vasta pitkällisen yrittämisen jälkeen”*, toteaa Vogelbergin LEADER-ryhmä (Saksa).

Kansallisten ja/tai alueellisten hallintoajattelutapojen ja paikallisdynamiikan välillä voidaan havaita selkeä ero. Tämä ero korostuu toisinaan alueiden hallinnollisessa jaossa, joka ei vastaa LEADER-alueiden rajoja. Monet ovat havainneet kansallisten ja eurooppalaisten lainsäädäntöjen ja toimintatapojen sopeutumattomuuden.

Byrokritia ja hallinnon jäykkyys ovat olleet LEADER II:n pääasiallinen vaikeus. Kaikissa maissa valitellaan hallintoportaiden suurta lukumäärää, asioiden liiallista monimutkaisuutta (jonka syyksi katsotaan kolmen rakennerahaston rinnakkaiselo eurooppalaisella tasolla), joustavuuden ja selkeyden puuttumista.

Kuuden LEADERin vuoropuhelu komissaari Fischlerin kanssa

LEADER-ryhmien itsenäisyys, LEADER-periaatteiden siirtäminen muihin toimintaohjelmiin, tulevan yhteisöaloitteen rahoittaminen jne. Maanantaina 10. marraskuuta pidetty täysistunto oli kuudelle LEADER-ryhmän vastaavalle tilaisuus keskustella komissaari Fischlerin kanssa näistä aiheista. Katkelmia keskusteluista.

Koskien LEADER-ryhmien itsenäisyyttä ja paikallisten yhteistyökumppanien tehtäviä (Carmel Foxin esittämä kysymys, Ballyhouran LEADER-ryhmä, Irlanti):

Franz Fischler: "Yhteistyökumppanuus on mielestäni yksi LEADERin ja maaseudun kehittämiseksi tehdyn tulevan yhteisöaloitteen perustekijöistä (...). Hankkeita on kehitettävä paikallisesti eikä muualta käsin (...). Yhteistyökumppanuusperiaate on sekä säilytettävä että sitä on vahvistettava."

Koskien monipuolistamista tukevia järjestelmiä (Malaquias Jiménezin esittämä kysymys, La Manchuelan LEADER-ryhmä, Castilla La Mancha, Espanja):

F.F.: "LEADERin suurten periaatteiden toteuttaminen – yhteistyökumppanuus, LEADER-ryhmien itsenäisyys, paikallisyhteisön osallistuminen – on riippuvainen hallintamallista, jota voidaan rikastuttaa ulkopuolisilla kokemuksilla, mutta joka on mukautettava jokaisen alueen poliittis-hallinnolliseen ilmapiiriin (...). LEADER on eräänlainen laboratorio, jonka on tehtävä uudistuksia myös tällä alueella (...). Tämän laboratorion tarkoitus on kehittää uusia hallintamenetelmiä."

Koskien LEADER-ryhmille annettavan taloudellisen tuen laajuutta (Sharon O'Haran esittämä kysymys, Developing Rural Enterprise, Pohjois-Irlanti, Yhdistynyt kuningaskunta):

F.F.: "Agenda 2000 suunnittelee rakennerahastojen sekä eräiden temaattisten suuntausten (kolme yhteisöaloitetta) maantieteellistä keskittämistä (...). Mitä tulee LEADERiin, mielestäni on huolehdittava siitä, että paikalliset ohjelmat ovat tietyn kokoisia siten, että ne voivat saavuttaa niiden onnistumiseen vaadittavan ratkaisevan määrän ihmisiä (...).

LEADERin kokeilunomainen luonne on säilytettävä (...). Meidän on oltava tietoisia siitä, että LEADER ennakoii periaatteita, jotka voidaan toteuttaa laajempien kehityspoliittikkojen yhteydessä (...). Parodioidakseni ilmausta 'small is beautiful' sanoisin, että 'small is beautiful but it should also be powerful' (pieni on kaunista, mutta sen tulisi olla myös voimakasta)."

Koskien LEADER-periaatteiden siirtämistä muihin yhteisön toimintaohjelmiin (Georges Amanatidisin esittämä kysymys, Kozanin LEADER-ryhmä, Makedonia, Kreikka):

F.F.: "Mitään mallia ei voida koskaan siirtää sellaisenaan ja automaattisesti (...). LEADERin on oltava 'ideoiden, kokemusten, mallien ja menettelytapojen supermarketti', jossa kansallisten ja alueellisten hallintoviranomaisten tulisi usein käydä ostoksilla (...). On tärkeää että hallinnolliset ja hallituksen vastuuhenkilöt tietävät, mitä heidän omassa laboratoriossaan tapahtuu (...). LEADERista saatujen kokemusten ei tulisi jäädä vain niiden tietoon, jotka ovat suoraan tekemisissä toimintaohjelman kanssa, vaan myös suuren yleisön olisi saatava tietää niistä, ja kokemuksista olisi keskusteltava laajasti (...). Olen vakuuttunut siitä, että osaa (LEADER-kokemuksista) voitaisiin soveltaa muilla aikaväliä 2000–2006 koskevan politiikan alueilla."

Koskien maatalouden ohjaus- ja takuurahaston (EMOTR) takuuosaston mahdollisuutta rahoittaa sijoituksia kaikilla maaseudun talouden sektoreilla eikä vain aloilla, jotka koskevat välittömästi maataloutta, maatalousympäristöä ja elintarviketeollisuutta (Pierre Desrozierin esittämä kysymys, Millevachesin LEADER-ryhmä, Limousin, Ranska):

F.F.: "Maatalousjärjestöt pelkäävät, että maataloudelle ei enää riitä varoja, jos maaseudun kehityksen EMOTR-takuuseen vaikutetaan (...) mutta vakuutan teille, että rahoitusongelmia ei ole (...). Maatalouden suuntaviivan laskentamallin säilyttäminen mahdollistaa uusien maaseudun kehityksen toimien rahoittamisen myöntämällä yhteensä 1,9–2 miljardia ECU vuodessa aikavälille (...). Kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että maaseutupoliittikkaan on liitettävä maaseudun kehityspoliittikka (...). Tällaisen politiikan keinot on siis jaettava."

Koskien tulevaa politiikkaa maaseudun kehittämiseksi ja LEADERin olemista kaikkien unionin maaseutualueiden ulottuvilla (Helmut Pinggeran esittämä kysymys, Vinschgau/Val Venostan LEADER-ryhmä, Trentino-Alto Adige, Italia):

F.F.: "Yksinkertaisuuden ja varojen tehokkaan myöntämisen vuoksi haluaisimme tulevaisuudessa, että jokaisella unionin alueella olisi yksi 'maaseudun kehityksen toimintaohjelma' nykyisten monien maataloutta ja maaseudun kehitystä koskevien toimintaohjelmien sijaan (...). Alueiden tulisi itse laajentaa tätä toimintaohjelmaa siten, että niistä jokaisella olisi yksi ainoa neuvottelukumppani yhteisötasolla (...). Toinen esiin nouseva kysymys on: Mitkä ovat ne alueet, joiden ulottuvilla LEADER on – vain uusien tavoitteiden 1 ja 2 mukaiset alueet vai päinvastoin kaikki maaseutualueet? Silläkin ehdolla, että vaikutan epäkohteliaalta, jätän teidän huoleksenne keskustella asiasta tämän konferenssin aikana (...). Huomiseen mennessä on arvioitava LEADERin mahdollisen laajentumisen hyödyt ja haitat." <

Vasemmalta oikealle: Sharon O'Hara, Peter Zimmer, Franz Fischler, Jose Manuel Silva, Georges Amanatidis, Pierre Desrozier ja Helmut Pinggera

Usein hallintoviranomaisilla on vaikeuksia hyväksyä LEADERin lähestymistapaa. Koska toimenpiteistä ei ole tiedotettu tarpeeksi hyvin, alueiden välillä on suuria eroja siinä, miten sääntöjä ja menetelmiä tulkitaan. Rahoitussääntöjen kohdalla valiteltiin etumaksujen puuttumista, menojen hyväksyttävyyden liian tiukkoja arviointiperusteita ja sitä, että vapaaehtoistyö oli vaikea saada hyväksytyksi rahallista panosta vastaavana. Kaikki nämä vaikeudet aiheuttivat merkittäviä vastoin käymisiä ja tehottomuutta yhteisöaloitteen toteuttamisen aikana. Monet toiminnanjohtajat arvioivat käyttäneensä liikaa aikaa hallintopuolen hoitamiseen ja suhteiden ylläpitoon ylempien portaiden kanssa kenttätöiden kustannuksella.

Yleistää, yksinkertaistaa, syventää

Lähes kaikki ehdotukset kannattavat LEADERin periaatteiden vahvistamista (alhaalta ylös suuntautuva ja laaja-alainen lähestymistapa, paikallisen yhteistyökumppanuuden luominen, paikallisesti hoidetun kokonaistuen myöntäminen, ei-materiaalisten sijoitusten tärkeys, menetelmien siirtäminen jne.) ja näiden periaatteiden laajentamista muihin toimintaohjelmiin tai muille tasoille.

Saadut ehdotukset olivat laajalti yhtenäisiä, ja ne täydensivät hyvin paljon toisiaan siten, että kirjoitusten eurooppalaisessa yhteenvedossa on mahdollista havaita melko selkeästi ne odotukset, joita maaseudun kehityksen tulevalle yhteisöaloitteelle asetetaan.

Kaikki kirjoitukset toteavat, että LEADER-lähestymistavan tukeminen, vahvistaminen ja jalostaminen on olennaista.

- > Tukeminen: LEADER-menettelytapaa on jatkettava, oli sitten kyseessä LEADER III tai vastaava yhteisöaloite, jonka lähestymistapa on alhaalta ylös suuntautuva ja laaja-alainen. Sellaisista periaatteista kuin paikallinen yhteistyökumppanuus, LEADER-ryhmien itsenäisyys ja alueellisen toimintasunnitelman kokonaistuki oltiin laajasti yhtä mieltä. *”Jos LEADER-toiminta päättyy vuoden 1999 lopussa, katkaisemme kaulan hyvin likkeelle lähteneeltä kehittämistyöltä ja tuntuu kuin pettäisimme alueen asukkaita”*, vakuuttaa Oulujärven LEADER-ryhmä (Suomi).
- > Vahvistaminen: jotta LEADERin esittelemä alhaalta ylös suuntautuva ja laaja-alainen lähestymistapa voisi todella kantaa hedelmää, sen tulisi toteutua yhtenäisesti ylempien tasojen kanssa. Eräät alueelliset viranomaiset ehdottavat kirjoituksissaan, että nykyiset tavoitteet 1,

Lähikuva ”LEADEReista”

5b ja 6 tai tuleva tavoite 2 sisältäisivät kohdan *”paikallinen kehitys”*, joka toistaisi LEADERin hengen ja tavoitteet, jotta LEADER ja tavoitteiden muut toimintaohjelmat olisivat taatusti yhteneväisiä ja toisiaan täydentäviä. Useissa kirjoituksissa toivottiin, että:

- väliportaita olisi niin vähän kuin mahdollista erityisesti hallinnossa. Tällä perusteella useat LEADER-ryhmät toivovat, että Euroopan komission läsnäoloa yhteisöaloitteen johtamisessa vahvistettaisiin;
- menettelytapoja harkitaan uudelleen kolmesta avainperiaatteesta käsin: yksinkertaisuus, joustavuus ja läpinäkyvyys (*”Välittäjäelinten mukanaoloa on rajoitettava johtovaiheessa, mutta ei neuvotteluvaiheessa tai ohjelmien arviointivaiheessa”*, ehdottaa espanjalaisten LEADER-ryhmien yhteenliittymä);
- joitakin eurooppalaisia oikeusperiaatteita määriteltäisiin uudelleen, koska ne eivät sovellu laaja-alaisen maaseudun kehityksen tarpeisiin erityisesti tavoitteen 1 mukaisilla alueilla.

- > Jalostaminen: tuoden esiin muutamia LEADER I:n ja II:n opetuksia kirjoituksissa oli useita parannusehdotuksia:

- määräaikoja on harkittava uudelleen, jotta ohjelmien valmisteluun jäisi enemmän aikaa;
- ajallista katkosta LEADER II:n ja uuden yhteisöaloitteen välillä olisi vältettävä;
- ohjelman kokonaiskesto olisi pidennettävä;
- keinot olisi eriytettävä alueiden edistymisen mukaan antamalla valituille seuduille mahdollisuus toteuttaa esimerkkiohjelmia tarvittavin keinoin;
- ei-materiaalisille sijoituksille annettua keskeistä roolia olisi jalostettava kouluttamalla paremmin paikallisiin johtotoimiin osallistuvia sekä paikallisia toimijoita ja kehittämällä alueiden ja kehitysverkkojen välistä yhteistyötä. *”LEADERin rooli on merkittävä sen vaikuttaessa suoraan tuleviin strategioihin. LEADER samalla sekä helpottaa asioita että panee niitä liikkeelle”*, vakuuttaa Antur Teifin LEADER-ryhmä (Wales, Yhdistynyt kuningaskunta).

Carmel Fox ja Malaquias Jiménez

[*] Saatavana ranskaksi ja englanniksi LEADERin eurooppalaisesta seurantakeskuksesta.

Näyttelyosastot, Kohtaamispaikat, Foorumit ...Interaktiivinen konferenssi

Täysistuntojen ja työryhmien lisäksi LEADER-konferenssi sisälsi paljon sellaista toimintaa, joka korosti Euroopan elävää, yritteliästä ja ystävällistä maaseutua.

Italian LEADER-näyttelyosaston "keittiömestari"

Turisteja tänä marraskuuisena pitkänä viikonloppuna oli Brysselissä vielä runsaasti, ja he kiiruhtivat kohti Grand Placea Palais de Congrès'n puutarhojen kautta. He eivät varmaankaan aavistaneet, että ohittamansa valtaavan ja ankarannäköisen rakennuksen, jonka yllä liehui lyhytsanainen banderolli "LEADER", pohjakerrokset olivat muuttuneet todelliseksi Ali Baban luolaksi. Myös toista Belgian pääkaupungin turistinähtävyyttä voidaan parodioida sanomalla, että Palais de Congrès oli konferenssin ajan eräänlainen "maaseudun Mini-Eurooppa", sillä jokainen unionin 15 jäsenmaasta oli pystyttänyt tilaisuutta varten näyttelyosaston, joka oli täynnä maan LEADER-alueilta peräisin olevia tuotteita.

Kuljeskelu näyttelyn käytävillä muistutti hieman matkustamista halki Euroopan maaseudun. Matka oli hauska siksi, että myynnin edistämisen velvoittamana jokainen näyttelyosasto pyrki suurentelemaan ominaispiirteitään aina oman maansa stereotypisoinnista saakka: Italian näyttelyosasto yhdisteli nokkelasti gurmeetuotteita ja sosioekonomisia esitteitä, Kreikan näyttelyosastossa oli jotenkin itämaisen basaarin tunnelmaa, myös Portugalin osastolla oli vaikuttava valikoima ruoka- ja käsityötuotteita, Ranska oli luonut "maalaisbistron", Itävalta esitte-

li monia erilaisia ympäristötuotteita, Saksan näyttelyosaston vastuuhenkilöt tarjosivat herkullisen kekseliästä "omenaolutta"...

LEADER-näyttely kuvasti hyvin useiden konferenssin osanottajien olennaista huolenaihetta: miten välittää tietoa kehityshankkeesta tuotteen, palvelun tai konkreettisen toteutuksen välityksellä. Täten konferenssin ensimmäisenä päivänä (lauantaina 9. marraskuuta) järjestettiin 33 Kohtaamispaikkaa, joissa LEADER-ryhmien vastaavat saattoivat pienissä parinkymmenen hengen ryhmissä esitellä useimmiten tuen kohteena olevan hankkeensa, jonka he katsoivat olevan mallikelpoinen esimerkki heidän toimintatavastaan.

Saman päivän aikana järjestettiin myös kuusi Foorumia. Nimellä haluttiin kuvata sarjaa minikonferensseja, jotka esittelivät LEADERin omaleimaisuuksia eri jäsenmaissa sekä toimia, joita Euroopan komission useat pääosastot ovat tehneet maaseudun kehityksen hyväksi. Tarkoituksena oli, että osanottajat tuntisivat paremmin LEADERin toteuttamisen sosioekonomisen ja institutionaalisen kontekstin ja menettelytavat kaikissa unionin jäsenmaissa ja että osanottajat ymmärtäisivät paremmin eri maaseudun kehitystä koskevat yhteisöpolitiikat.

Bayerwaldin LEADER-ryhmän (Saksa) esittely LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen näyttelyosastolla

mit, Maaseudun kyberavaruus... nferenssi

Koska LEADER-alueiden kansainvälisten yhteistyöhankkeiden helpottaminen oli yksi konferenssin päätavoitteista (ks. *vastaava artikkeli*), Yhteistyoipiste otti haltuunsa merkittävän osan Palais des Congrès'n tiloista. Yli 300 LEADER II -edunsaajaa saattoi näin tavata mahdollisia yhteistyökumppaneita ja esitellä omaa yhteistyöprojektiaan.

Ne muutamat turistit, jotka uskalsivat astua sisään Palais des Congrès'n ovista, joko koska heillä ei ollut yhtä kiire kuin muilla tai koska he olivat uteliaampia kuin muut, eivät voineet olla huomaamatta sisään-tuloaulassa sijainnutta koko konferenssin ajan väkeä houkutellutta Maaseudun kyberavaruutta. Osanottajien käytössä oli seitsemän tietokonetta, mikäli he halusivat esitellä Web-sivuaan, etsiä tietoa tietopankeista,

lähettää viestejä tai vain "surfata netissä" Rural Europe -sivulta [*] käsin. Kyberavaruudesta vastuussa ollut ATK-tekniikko Jean-Charles Nadé arvioi, että noin 600 osanottajaa käytti hyväkseen tätä palvelua konferenssin aikana.

[*] Osoite: <http://www.rural-europe.aeidl.be>

*Kinkkumaistiaiset Espanjan
LEADER-näyttelyosastolla*

Kansainvälinen yhteistyö suuremmalle vaihteelle siirtymis-

Koska konferenssi oli noin 800 LEADER-edunsaajalle ainutlaatuinen mahdollisuus tavata kasvokkain, sen avulla voitiin todella aloittaa yhteisöaloitteen kansainvälinen yhteistyö.

Kansainvälinen yhteistyö oli yksi konferenssin kolmesta pää tavoitteesta. Tämä on erittäin johdonmukaista, sillä LEADERin toteuttamisen edistyttyä yleisesti ottaen hyvin, monet edunsaajat ovat saavuttaneet vaiheen, jossa voi olla hyödyllistä siirtyä kansainväliselle tasolle erityisongelmien ratkaisemiseksi tai erityisten paikallisten voimavarojen hyödyntämiseksi paremmin. Kuten komissaari Fischler asian ilmaisi avauspuheessaan: *“Usein vain tällaisen yhteistyön ansiosta voidaan tavoittaa hankkeen kannalta riittävä määrä ihmisiä. Yhteistyö ei niin ollen ole ylläilyä, vaan tärkeä tekijä LEADER-hankkeiden onnistumisessa.”*

Yhteistyöpiste

Ryhmiä avuksi oli pystytetty erityinen – ja erittäin miellyttävä – osasto, jotta nämä voisivat määrittää tarkasti alueensa yhteistyötarpeet, etsiä oivallisia yhteistyökumppaneita ja suunnitella toteutettavia hankkeita. Yhteistyöpiste, joka oli luotu kansainvälisen yhteistyön “ainoaksi neuvontakeskukseksi”, tarjosi muun muassa seuraavia palveluja:

- > yksilöllisiä keskusteluja seitsemällä kielellä asianomaisen ryhmän yhteistyötarpeiden määrittämisessä auttavien apuhenkilöiden kanssa;

> mahdollisten yhteistyökumppaneiden tunnistaminen eri tietopankkien avulla. Näistä yksi oli “Partenaire”-tietokanta, joka sisälsi kaikki LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen ennen konferenssia saamat pyynnöt. Sellaisista aiheista kuin käsiteollisuus, ratsastus- tai ruokaturismi, joiden hyödyntäminen tai jopa kastanjoiden myynninedistäminen järjestettiin myös 33 paneelikeskustelua, jotka kokosivat yhteen erityisistä yhteistyöaiheista kiinnostuneita LEADER-ryhmien vastaavia. Kaiken kaikkiaan yli 140 henkeä osallistui näihin paneelikeskusteluihin.

Täsmennykset

Marraskuun 11. päivän aamupäivä oli kokonaisuudessaan omistettu kansainväliselle yhteistyölle. Tämän täysistunnon ansiosta oli mahdollista tehdä useita täsmennyksiä, joiden avulla yhteistyöhankkeet sujuisivat parhaalla mahdollisella tavalla. Laurent Van Depoele pääosastosta VI selvitti, miten LEADERin osa-alue C on suunniteltu aloitettavan sekä mitkä ovat mahdolliset yhteistyöalat: hyvistä toimenpiteistä kertominen muille, osaamisen siirtäminen, yhteisten hankkeiden laajentaminen. Hän painotti myös, että *“Euroopan komissio on valmiina ehdottamaan kansainvälisten yhteistyöhankkeiden yhteistä esittelydokumenttimallia, jota voitaisiin käyttää kaikissa jäsenmaissa.”* Myös LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen tarjoamaa teknistä apua täsmennettiin ja uutta metodologista opasta Transnational Cooperation between Rural Areas (Maaseutualueiden kansainvälinen yhteistyö) kommentoitiin ja sitä jaettiin kaikille konferenssin osanottajille.

Esimerkkejä

Täysistunnon aikana esitellyt kuusi tapaustutkimusta osoittivat, miten erilaisia LEADERin alaisuudessa tehdyt yhteistyöhankkeet voivat olla: Seamus O'Reilly Corkin yliopistosta (Irlanti) esitteli *“Eurooppalaisen markkinoinnin antennit”* -yhteenliittymän, jossa viisi LEADER-ryhmää pyrki yhdessä markkinoimaan alueen tuotteita useissa suurissa Euroopan kaupungeissa. Gilberte Brémont Préalpes Drômoisesin LEADER-ryhmästä (Rhône-Alpes, Ranska) esitteli Via Mediterranea -strategian, joka on kymmenen Välimeren seudun muodostama verkko. Seudut pyrkivät yhdessä laatimaan maaseutumatkailutuotteita ja edistämään niiden myyntiä.

nen

Laurent Van Depoele, maaseudun kehityksen johtaja (PO VI)

David Haworth (Argyll & the Islandsin LEADER-ryhmä, Skotlanti, Yhdistynyt kuningaskunta) esitteli hankkeen The Saint's Trail (Pyhimyksen reitti): hänen ryhmänsä sekä irlantilainen LEADER-ryhmä ryhtyvät toteuttamaan turistireittiä, joka perustuu näiden kahden alueen väliin historiallisiin suhteisiin, muun muassa kahteen Pyhän Columban perustamaan luostariin.

Antonio João Nunes-Realinho (Raia Centro-Sulin LEADER-ryhmä, Portugal) kuvasi A Raia / La Raia -verkkoa: viisi vierekkäin olevaa espanjalaista ja portugali-laista kehitysyhdistystä aloittavat useita yhteisiä rajat ylittäviä hankkeita.

Alva Carrasco Lera (Montaña Palentina LEADER-ryhmä, Kastilia-León, Espanja) kuvasi kolmen espanjalaisen, saksalaisen ja ranskalaisen LEADER-ryhmän toimenpiddettä, jonka pyrkimyksenä on sijoittaa jokaiselle alueelle "cyclorail" eli järjestelmä, jonka avulla hylätyillä tai vähän käytetyillä rautateilla voi pyöräillä.

Christian Ries Clervaux-Viandenin LEADER-ryhmästä (Luxemburg) päätti tämän konkreettisten esimerkkien sarjan esittelemällä hankkeen ToolIT: kolme ruotsalaista, skotlantilaista ja luxemburgilaista LEADER-ryhmää halusi kehittää yhdessä palvelutarjontaa etätyön alalla.

Ensimmäinen tilinpäätös

Yli 300 henkeä hyötyi Yhteistyöpisteestä. Henkilökoh-taisia keskusteluja käytiin 183, ja 144 henkeä osallistui johonkin temaattisista paneelikeskusteluista. Kaiken tämän avulla valmisteltiin vähintään 210 yhteistyö-pyyntöä, joista LEADERin eurooppalainen seurantakes-kus käsitteli 125 paikan päällä.

Yli puolet näistä pyynnöistä koskee LEADER-edunsaajien välistä osaamisen siirtämistä, 47 koskee yhteisten tuotteiden laajentamista ja 32 yhteisen kansanperinnön korosta-mista. Yhdeksän tähtää henkisten ja/tai materiaalisten voimavarojen yhdistämiseen ja 22 on muita hankkeita.

Yleisimpiä hankkeita ovat elintarviketuotteiden kollektiivinen markkinointi (esimerkiksi yhteisten merkkien luo-minen), metsänhoidosta syntyvien jätteiden hyödyntämi-nen, jokimatkailu, urheilukalastus, vanhojen rautateiden kierrätys, keskiajan kansanperintö, telematiikka ja multi-mediavälineiden kehittäminen. Espanja, Italia ja Ranska ovat ne kolme maata, jotka esittivät eniten hankkeita.

Yhteistyöpisteen menestyksen perusteella voidaan sanoa, että Brysselin konferenssi mahdollistaa varmasti tämän LEADERin olennaisen ulottuvuuden (LEADERin C osa-alueen puitteissa sille on myönnetty kaiken kaikkiaan yli 100 miljoonaa ECU:a) siirtymisen suuremmalle vaihteelle. <

Yksi yhteistyölle omistetuista 33 paneelikeskustelusta

Työllisyys, elämänlaatu, paikallinen demokratia, lä

LEADER-menetelm

Jokainen konferenssin kuudesta teematyöryhmästä osoitti, että LEADER-menetelmä, vaikka se saattoikin välillä ”häiritä” joitakin vakiintuneita käytäntöjä, vastasi kuitenkin täydellisesti maaseutuelämän suuriin haasteisiin.

Iltapäivällä 10. marraskuuta samanaikaisesti pidetyt kuusi työryhmää olivat varmasti yksi konferenssin tärkeimmistä tapahtumista. Niissä käsiteltiin kuutta teemaa, jotka vastasivat yhtä monta maaseudun ja LEADERin haastetta:

- > työllisyys (*työryhmä 1*), merkittävä ongelma Euroopassa, jossa työttömyys on jatkuvasti hyvin korkea;
- > elämänlaatu, ympäristö ja maisema (*työryhmä 2*), hyvinvoinnin ja taloudellisen elinvoimaisuuden yhteensovittamiseen pyrkivän kestävän kehityksen olennaiset osatekijät;

- > paikallisdemokratia, osallistuminen ja tasa-arvoiset mahdollisuudet (*työryhmä 3*), erittäin tärkeitä haasteita – ja saavutuksia – LEADERin kaltaiselle toimintaohjelmalle, joka perustuu sellaisiin lähestymistapoihin kuin suuntautuminen alhaalta ylös ja kehityksen yhteistyökumppanuus;
- > innovaatio (*työryhmä 4*), LEADERin perusolottuvuus, ”oljenkorsi” maaseutualueiden kilpailukyvyille;
- > läheisyysperiaate ja toteuttamisvastuun jakaminen (*työryhmä 5*), määrääviä haasteita LEADER II:n ja tulevan yhteisöaloitteen onnistumisen kannalta;
- > maaseutuväestön yhteishenki, avautuminen, yhteistyö ja verkot (*työryhmä 6*), ”LEADER-filosofian” avaintekijät, filosofia joka perustuu kokemusten, osaamisen ja hyvien käytäntöjen siirtämiseen maaseutualueiden välillä.

Tavoitteet

- Jokaisen työryhmän oli teemasta riippuen ja LEADER-ryhmien kokemuksesta käsin
- > tehtävä ehdotuksia, jotka voisivat helpottaa uusien väylien tutkimista ja toteuttamista Agenda 2000:n puitteissa
  - > tunnistettava ne uudet haasteet, joihin uuden maaseudun kehityksen yhteisöaloitteen olisi vastattava
  - > määriteltävä ne tuet, menettelytavat, työpuitteet jne., jotka ovat asianomaisen ongelmakentän paremman hallinnan kannalta paikallistasolla välttämättömiä. Näiden yleistavoitteiden lisäksi jokaisen työryhmän oli tarkemmin
  - > tunnistettava asianomaisen teeman uudet panokset ja haasteet
  - > tutkittava LEADERin toteuttamisen erityismenetelmiä ja tapoja
  - > analysoitava ja arvioitava LEADER-menetelmän tuloksia.

Yhteinen kieli

Syntyneet tekstit pyrkivät selostamaan jokaisen työryhmän sisältöä. Tällainen tehtävä on aina yksinkertaistava, sillä on itse asiassa mahdotonta välittää useita tunteja kestäneiden ja useita puheenvuoroja sisältäneiden (noin 200 osanottajaa jokaisessa työryhmässä) keskustelujen ja sananvaihtojen koko rikkautta.

Jokaisesta työryhmästä kirjoitetun artikkelin pääkoh-

neisyysperiaate, innovaatio, verkostot...

mä kaikissa vaiheissaan

tien lisäksi on todettava eräitä asioita, jotka korostuivat kuudessa työryhmässä ja jotka antoivat lisävalaistusta LEADER-konferenssin pohdintoihin (Heino von Meyer esitti osan näistä tehdessään yhteenvetoa työryhmistä täysistunnossa):

- > maaseutualueet ovat niin erilaisia, että se on joskus jopa hämmäntävää;
- > jotta jokaiseen haasteeseen voitaisiin vastata, eri maaseutualueiden välisiä suhteita on vahvistettava;
- > Euroopan maaseudun haasteet ovat myös Euroopan kaupunkien haasteita. Maaseudun kehitys ei ole ainoastaan maaseutuväestön asia: esimerkiksi elämänlaatu, ympäristön ja maiseman laatu ja vapaa-ajanviettotilojen tarve vastaavat myös kaupunkien tarpeita. On tärkeää, että kaupunkilaiset ymmärtävät maaseudun merkityksen koko yhteiskunnalle;
- > LEADER on ollut mukana luomassa uutta näkemystä Euroopan maaseudusta;
- > LEADER on ollut mukana määäämässä yhteistä kieltä ja vähentämässä ryhmien eristäytymistä;
- > LEADER *“kansantajuistaa Eurooppaa”*, parantaa Euroopan unionin kuvaa paikallistasolla;
- > LEADER-menetelmä on usein häiritsevä ja *“LEADER-ryhmät ovat outoja eläimiä”*, kuten kaksi puhujaa kuvasi;
- > LEADER vastaa maaseudun kehityksen alhaalta ylös suuntautuvaa lähestymistapaa, mutta ei tule kuitenkaan unohtaa, että *“yläkerta”* rohkaisi tähän alunperin ja sen on rohkaistava siihen tulevaisuudessakin;
- > LEADER on erittäin nykyaikainen politiikka, sillä se on lähes rahattomana *“homeopaattinen politiikka”*. Täten on tärkeää, että se on innovoiva, vaikka vain korvataksien varojen puutettaan.

Työllisyys: välillinen vaikutus

Aikana, jolloin Euroopan unionin alueella on yli 18 miljoonaa työtöntä, työllisyys on avainkysymys, joka määrää myös maaseudun tulevaisuuden.

Työryhmä, jonka otsikkona oli "Työllisyys ja maaseudun kehitys: LEADER-menetelmä", pyrki arvioimaan LEADERin vaikutusta työpaikkojen ja toimintojen luomiseen tai säilyttämiseen, jotta se voisi sen jälkeen tehdä suosituksia uuden yhteisöaloitteen yhteydessä.

Uusia työllisyysesiintymiä

Työllisyysongelman ratkaisut maaseutualueilla eivät ole enää nykyään riippuvaisia ainoastaan perinteisistä yrityksistä ja julkisesta sektorista. Mitä tulee näistä ensimmäisiin, tuottavuus ja kilpailukyky vähentävät mahdollista työhönottoa. Julkisen sektorin kohdalla taas budjettikavennukset aiheuttavat kaikkialla virkojen vähenemistä. Toisaalta syntyy myös uusia tarpeita, jotka avaavat uusia työllisyysnäköymiä.

Jotta nämä uudet työllisyysesiintymät saataisiin päivänvaloon, tarvitaan uutta lähestymistapaa, joka painottaa strategioita, jotka ottavat huomioon paikalliset henkiset voimavarat sekä jokaiselle alueelle ominaiset edut (luonnonvarat, viehättävyys jne.) ja rajoitukset.

Carola Bell, joka on skotlantilaisen Western Isles, Skye & Lochalshin LEADER-ryhmän vastaava, kuvasi, miten LEADER tuki etätyökeskuksen perustamista. Keskus on tähän mennessä luonut satakunta laatutyöpaikkaa painoalalla. "Maaseudun uusien työpaikkojen ei välttämättä tarvitse katsoa menneisyyteen vaan tulevaisuuteen; työpaikkojen on oltava nykyaikaisia ja niiden on vastattava alueen tarpeisiin ja asukkaiden odotuksiin."

Myös perinteiset alat voivat luoda työpaikkoja: oliiviöljyn jalostaminen [Préalpes Drômoises, Ranska]

LEADERin ensisijainen tavoite ei ole työpaikkojen suora luominen, vaan uusien näköalojen avaaminen työllisyyden ratkaisemiseksi kehittämällä yhteistyökumppanuudesta ja laaja-alaisesta lähestymistavasta toteutuksen olennaisia akseleita: paikallisoitteiden tukemisesta ja yhteistoiminnasta on muodostunut LEADER-alueilla etuoikeutettuja tapoja synnyttää ja lisätä uutta toimintaa, minkä avulla on vähitellen mahdollista säilyttää työpaikkoja ja luoda uusia tulo- ja työlähteitä maaseutuväestölle.

Mikroyritykset

LEADER on siis välillisesti vaikuttanut työllisyyden kehitykseen ja usein vielä perinteisten toimintaohjelmien vieroksumien hankkeiden yhteydessä. *“Tukemiemme hankkeiden toteuttajat”,* toteaa Tommaso Marsano Capo Santa Maria di Leucan LEADER-ryhmästä (Italia), *“ovat ennen kaikkea innokkaita ihmisiä, jotka syttyvät yrittämisen hengestä ja joilla ei koskaan aikaisemmin ole ollut mahdollisuutta saada yhteisörahoitusta.”*

LEADER on keskittynyt mikrotoimintaan ja mikroyrityksiin, jotka voivat erilaisia työtoimintamalleja (itsenäiset ammatinharjoittajat, osa-aikatyö, kausityö) yhdistämällä samanaikaisesti taata monipuolisemmat ja vakaammat tulot maaseutuväestölle. On muistettava, että lähes puolet unionin maatiloista on toiminnaltaan monialaisia.

LEADER-yhteistyökumppaneiden tehtävä on löytää ja tuoda esiin voimavaroja, joita ei vielä ole tutkittu, esimerkiksi identiteetin ja viehättävyyden suhteen.

Kysymys on uusien tuotteiden ja palvelujen kysynnän ja tarjonnan järjestämisestä, ja täten elinvoimaisen toiminnan ja paremman elämänlaadun luomisesta maaseutuväestölle. Koulutuksella on tietenkin merkittävä osa tällaisessa toiminnassa. Myös tällä alalla perinteiset lähestymistavat ovat usein osoittautuneet rajallisiksi, ja uusia koulutus- ja oppimistapoja on keksittävä, etenkin kun: *“voi vallita juopa olemassaolevien ja todella tarpeellisten pätevyysien välillä sekä nykyisten ja kymmenen vuoden kuluttua tarpeellisten pätevyysien välillä”,* kuten Michel Laine (PO V) painottaa.

Yhteydet

LEADER-kokemus osoittaa, että työpaikkojen luominen maaseudulle on pitkän tähtäimen työ, jonka tulokset näkyvät vasta vähitellen. Se ei ole ainoastaan riippuvainen taloudellisesta tuesta, vaan matkan varrella on myös tiedotettava, pantava toimijoita liikkeelle, etsittävä paikkakuntien erityisetuja, avustettava uusien ajatusten esiinnousemisessa, muodostettava yrittäjäverkkoja, luotava uutta yhteistoimintaa yksityisen ja julkisen sektorin välille jne. Käyttäen esimerkkinä paikallisia työllisyysliittoja Michel Laine huomauttaa, että *“yrittäjähengen onnistuminen ei niinkään riipu toimenpiteiden sisällöstä kuin ehdotetuista toteuttamistavoista. (...) Ennen muuta on luotava välttämättömät suhteet eri väestöryhmien välille, jotta saavutettaisiin yhteiskunnallinen yhtenäisyys, joka osaltaan auttaa työllisyysongelmien selvittämisessä.”*

Toiset perustelut puhuvat eri väestöryhmien osallisuuden puolesta: maaseututoiminnan monimuotoistaminen tarjoaa uusia näköaloja esimerkiksi naisille. Maataloustuotantoon perinteisesti liittyvä toiminta on tuonut esiin tehtäviä, joista lähinnä maanviljelijä on huolehtinut, mutta maataloustoiminnan sisältäessä tulevaisuudessa myös esimerkiksi maaseutumatkailua tai maatilatuotteiden markkinointia puolison roolista muodostuu entistä tärkeämpi. Tasa-arvoisia mahdollisuuksia, nuorten ammatillista sopeuttamista jne. koskeviin kysymyksiin on puututtava erityisellä tavalla. Tällä perusteella LEADER tarjoaa mukautettuja tuki- ja lisäpalveluja, luo toimijoiden ja sektoreiden välille yhteyksiä ja helpottaa yhteistyötä.

Työryhmän osanottajat toteavat, että

- > LEADERin välillistä tapaa lähestyä työttömyyttä on ylläpidettävä edistämällä yrittäjyyttä
- > monialainen lähestymistapa, joka on välttämätön toiminnan monipuolistamiseksi, on säilytettävä
- > myös jatkossa on suosittava ei-materiaalisia sijoituksia ja *“pehmeitä”* taloudellisia tukia, jotka täydentävät muita sijoituksia ja joiden vaikutukset ovat usein raskaita sijoituksia tärkeämpiä. <

Elämänlaatu, ympäristö, maisema: suojelun ja hyödyntämisen yhteensovittaminen

Elämänlaatu maaseudulla: elintilan, kansanperinnön
ja maisemien hyödyntäminen on välttämätöntä

Ympäristöä, elämänlaatua ja maisemaa
käsittävän työryhmän ohjelma sisälsi
useita haasteita, kuten Ritva Partanen
RaJuPuSu:n LEADER-ryhmästä (Suomi)
hyvin osoitti esittelemällä tällä hyvin
kaukaisella ja harvaanasutulla alueella
meneillään olevan kehitysprosessin:

*“Elämänlaadun heikkeneminen näkyy
yhtälailla ilmanlaadun, vedenlaadun,
maisemien laadun kuin myös asukkaiden
tarpeisiin vastaavien palvelujen laadun
heikkenemisenä.”*

Neljä asiaa on välttämätöntä, jotta maaseutualu-
eiden elämänlaatua voitaisiin parantaa, niin erilaisia
kuin ne ovatkin:

- > sosiaalisten siteiden vahvistaminen
- > elintilan, kansanperinnön ja maiseman korostaminen
- > tiedon, koulutuksen ja työn saatavuus
- > paikallisten palvelujen saatavuus.

Kestävä kehitys

Keskeinen kysymys on kuitenkin maaseutualueiden
taloudellinen elinvoimaisuus, koska *“vaikka seutu on
kaunis, ihmiset jättävät sen, jos siellä ei ole riittävästi
taloudellista toimintaa”*, kuten eräs osanottaja totesi.

Lopullinen haaste on kestävä kehitys. Tämä sisältää pal-
jon muitakin kuin vain ympäristönsuojelusta huolehti-
misen. Kestävyys on käsite, joka kokoaa dynaamiseen
prosessiin taloudellisen tehokkuuden, sosiaalisen yhte-
näisyyden sekä ympäristön koskemattomuuden, luonnon
monimuotoisuuden ja maisemien kunnioittamisen.

Kaikkien näiden osatekijöiden yhteensovittaminen ei
ole helppoa. Useimmiten on pyrittävä löytämään tasa-
paino kahden ilmeisen vastakohdan välillä. *“Joudumme
myymään luonnonvaroja suojellaksemme niitä”*, toteaa
Reinhard Lechner Bregenserwaldin LEADER-ryhmästä
(Itävalta).

Työryhmän osanottajat painottivat tiedottavien ja kouluttavien hankkeiden tärkeyttä ympäristön kannalta: *“Turhan monet katsovat yhä, että ympäristönsuojelu on uhka talouselämälle”*, todistaa Jacqui Cuff ornitologiasta säätiöstä Birdlife Internationalista.

Ympäristö kannustimena

Useat LEADER-ryhmät ovat kuitenkin osaltaan muuttaneet olemassaolevia tai mahdollisia ristiriitoja myönteiseksi yhteistoiminnaksi. Selvimmät esimerkit koskevat paikallisia toimintaryhmiä suojelualueilla, olivat sitten kyseessä kansalliset tai alueelliset luonnonpuistot tai luonnonsuojelualueet. Nämä LEADER-ryhmät onnistuvat muodostamaan ympäristönsuojelusta ja kansanperinnön uudistamisesta edun ja jopa kannustimen asianomaisen alueen kehitykselle ottamalla alueen mukaan maatalous- tai käsityötuotteiden muuttamiseen, turismiin sekä luomalla jopa korkean koulutuksen ammatteja, jotka liittyvät ympäristöntutkimukseen ja ympäristöarviointiin. Nämä ovat yhtäläisiä mahdollisuuksia *“asettaa taloustoiminta väestön palvelukseen ja rajoittaa maaseudun aivovientii”*, vahvasti aragonialaisen (Espanja) LEADER-ryhmän vastaava.

Vuodesta 1992 lähtien LEADERin kokonaislähestymistavan ansiosta on ollut mahdollista parantaa voimavarojen ja maisemien laadun hallintaa, mutta myös asianomaisten paikallisten toimijoiden koulutusta ja pätevyyttä päätymällä erittäin ammattimaisiin kehityssuunnitelmiin. Pääosasto VI:n Christian Anzin mielestä *“LEADER on muuttanut maaseutualueet monialaisiksi, ja LEADER-filosofia pitäisi siirtää muihin yhteisön toimintaohjelmiin.”*

Palvelut

Yleisemmällä tasolla LEADER osaltaan ylläpitää kestäviä maaseutuyhteisöjä korostamalla paikallisia identiteettejä ja kulttuureja, taistelemalla syrjäytymistä vastaan ja myös takaamalla tasapainon kaikkien väestöryhmien osaamisen, mahdollisuuksien ja tarpeiden välille.

Mitä tulee väestöryhmien tarpeisiin, eräs avainkysymys työryhmän osanottajille oli julkisten ja yksityisten palvelujen tarjonta sekä uusien teknologioiden tehokas käyttö. *“Eristyneillä alueilla nykyaikaiset kommunikatiiviteknologiat ovat olennaisia, jotta eristäytyneisyyttä voitaisiin vähitellen vähentää ja väestö voitaisiin säilyttää alueella”*, huomautti South West Limerickin LEADER-ryhmän (Irlanti) edustaja. Mutta työryhmän osanottajien mukaan kyseessä on kuitenkin osa-alue, jossa LEADER ei ehkä ole ollut tarpeeksi mukana. Tällä alueella olisi hyvä korjata strategioita ja hankkeiden hyväksymisen perusteita, jotta voitaisiin parhaassa tapauksessa hyötyä sektorista, joka kätkee sisäänsä tärkeitä työlli-

Maaseutualueiden elinvoimaisuus ja paikallisten toimijoiden välisen synergian ja täydentävyyden vahvistaminen vaatii tuettavien hankkeiden tarkkaa valintaa. Lisäksi on löydettävä tasapaino jokaisen alueen ominaispiirteiden huomioon ottamisen ja globaalien politiikkojen välille.

Laatu

LEADERin maaseudun innovaatiohankkeet ovat antaneet joitakin vastauksia maankäytön, maiseman ja luonnonvarojen hyödyntämiseen ja monipuolistamiseen. On kuitenkin erittäin tärkeää, että kehityspoliitikkojen ja ympäristöpolitiikkojen välisiä suhteita syvennetään ja että elintila-käsite liitetään paremmin LEADER-yhteisöaloitteen tukemiin hankkeisiin.

Työryhmä ehdotti myös, että LEADERin kokeellinen luonne säilytetään: toimintaohjelman kokeellinen lähestymistapa mahdollistaa toiminnan joustavuuden jonkin sekä monimutkaisen että kunnianhimoisen tavoitteen, kuten kestävän kehityksen, hyväksi.

Toinen johtopäätös, joka koskee koko LEADER-menetelmää, liittyy laatuun. *“Korkeita laatukriteerejä, joihin pyritään ympäristöasioissa, on laajennettava koskemaan koko kehityshankettamme: johtamisen laatu, yhteistyökumppanuuden laatu, hankkeiden laatu, innovaatioiden laatu jne”*, sanoi eräs puhuja. <

Paikallisdemokratia, osallistuminen ja tasa-arvoiset mahdollisuudet

Toisin kuin kaksi edellistä työryhmää, tämä työryhmä käsitteli enemmän toteuttamiskeinoja (demokratia, paikallisväestön osallistuminen, tasa-arvoiset mahdollisuudet) kuin saavutettavia tavoitteita (työllisyys, elämänlaatu, kestävä kehitys).

Paikallisväestön osallistuminen sekä sosiaalinen ja taloudellinen yhteenkuuluvuus ovat itse asiassa avaintekijöitä, kun pyritään tasapainoiseen ja kestäväan kehitykseen pitkällä tähtäimellä. South Pembrokeshiren LEADER-ryhmän (Yhdistynyt kuningaskunta) Joan Asbyn mielestä *”kehitysprosessi, joka vetää mukaansa ainoastaan paikallisia institutionaalisia ja taloudellisia toimijoita, on steriili. On luotava olosuhteet, joissa mahdollisimman monet, nuoret ja vanhat, miehet ja naiset osallistuvat toimintaan prosessin kaikissa vaiheissa.”*

Uusia asenteita

LEADER on vaikuttanut ratkaisevasti paikallisten toimijoiden käyttäytymiseen, olivatpa nämä sitten institutionaalisia tai yksityisiä, edellyttämällä yhteistyökumpanuutta paikallisen kehitysstrategian rakentamisessa. Toisaalta elävöittämistoimien asettaminen etusijalle on avannut mahdollisuuksia paikallisille toimijoille ja innostanut paikallistasolla panostamaan tiedotukseen ja koulutukseen. Kehitysnäköalat ovat rikastuneet paikallisten toimijoiden moninaisten ideoiden, mielipiteiden ja pyrkimysten avulla.

LEADER-rahoitus ja talkootyö: monitoimikeskuksen rakentaminen Tollebeekissa [Flevoland, Alankomaat]

LEADERin tuomaa hyötyä on vaikea laskea lyhyellä aikavälillä. Jos vaikka tekninen ja taloudellinen apu voidaan laskea, paikallisväestön osallistumisen taso, yhteistyökumppanuuden uudet käytännöt ja alueiden sosiaalisten murrosten ymmärtäminen uudella tavalla eivät ole helposti laskettavia muuttujia. Kaikki nämä tekijät ovat kuitenkin etuoikeutettuja välineitä vahvistettaessa paikallista demokratiaa ja mahdollisuuksien tasa-arvoisuutta.

Yhteiskuntarakenteet, ajatusten ilmaisukanavat, instituutiot ja kansalaisten väliset suhteet eroavat tuntuvasi toisistaan Euroopan unionin maaseutualueilla. Todeten nämä erot työryhmän osanottajat miettivät myös *”mikä olisi alueen paras mahdollinen koko, jos demokratian halutaan toimivan parhaalla mahdollisella tavalla.”* (Thomas Schaumberg, Vogelsbergin LEADER-ryhmä, Saksa).

Monimuotoisuus, joka on yksi maaseudun arvokkaimmista ominaispiirteistä, edellyttää joustavia strategioita ja voi aiheuttaa joitakin vaikeuksia eurooppalaisten politiikkojen soveltamiselle ja sellaisten toimintaohjelmien kuin LEADER toteuttamiselle. Siksi joillakin alueilla sosioekonominen rakenteen surkastumisen takia kehitysprosessi on ollut tarpeellista aloittaa käyttämällä todella alkukantaisia elävöittämismenetelmiä. Muualla elävöittämistoimet ovat parantaneet jo olemassa olevan toiminnan laatua hyvin nopeasti. Samoin tietyillä alueilla käyttöön otetut uudet menetelmät ovat melko helposti luoneet yhteisiä työtapoja, kun taas toisilla alueilla ”sektoriset” ajatustavat ovat pysyneet vallitsevina.

Uudet käytännöt

Usein LEADER-yhteistyökumppanuus on vaikuttanut myönteisesti tavallisiin institutionaalsiin käytäntöihin: neuvojen kysyminen eri osapuolilta ja yhteistyökumppaneiden välinen yhteisymmärrys ovat vähitellen sulautuneet osaksi hankkeiden ”normaalia” johtamista. Tällä hetkellä useat LEADER-ryhmät toivovat voivansa olla itsenäisempiä paikallisen kehityksen edistämisessä ja toteuttamisessa. Lisäksi ne toivovat voivansa vaikuttaa paremmin aluettansa koskeviin ulkoisiin päätöksiin. Nämä prosessit vaativat uusia paikallisten toimijoiden välisiä yhteistoiminta- ja yhteistyömalleja.

Kertoessaan Ouest-Aveyronin LEADER-ryhmän (Midi-Pyrénées, Ranska) kokemuksesta ja ranskalaisen Sol et Civilisation -verkon pohdintojen tuloksista Raymond Lacombe havaitsee neljä ulottuvuutta paikallisten käytäntöjen uudistamisessa: *”Uusi kukoistus alueiden järjestäytymisessä (kotiseutu-käsitteen palauttaminen), yhteistyökumppanuuksien ja verkostojen uudet käytännöt (erilaisia toimijoita kokoavien työryhmien luominen), mukautetut päätöksentekoprosessit (liittäen yhteen projektinvetäjät, rahoittajat ja LEADER-ryhmän) ja hallintoviranomaisten ja alueen toimijoiden välisen ’sopimus’-kaavan uusiminen (...). Suhde ei ole enää hie-*

rarkinen tai kuin kerjääjän suhde lahjoittajaan, vaan tasa-arvoinen. Myös tämä on yksi haaste demokratialle.”

Demokratia, osallistuminen ja tasa-arvoiset mahdollisuudet edellyttävät muun muassa sitä, että uudenlainen syrjäytyminen sekä varojen ja mahdollisuuksien puute otetaan paremmin huomioon. LEADER-ohjelmat ovat osaltaan alkaneet vaikuttaa tasapainottavasti joko aluetasolla tai huono-osaisten väestöryhmien keskuudessa. On kuitenkin välttämätöntä syventää kehityspoliitikkojen ja demokraattisten käytäntöjen edistämisen välistä suhdetta sisällyttämällä siihen myös ajatus tasa-arvoisista mahdollisuuksista osallistuttaessa LEADER-yhteisöaloitteen tukemiin toimiin.

Työryhmä totesi, että LEADER on kehittänyt uuden ”maaseutu”-käsityksen. Yhteisöaloite on saanut aikaan todellisen elävöittämisdynamiikan ja saanut ihmiset liikkeelle myös sellaisissa väestöryhmissä, joissa oli luovuttu ottamasta osaa kehitykseen eikä edes myönnetty alueella olevan mahdollisuuksia.

LEADERin avulla on voitu luoda uusia suhteita eri paikallisten väestöryhmien välille, julkisten ja yksityisten sektorien sekä yhdistyssektorin välille ja eri hallintoviranomaisten välille.

Kokonaispalvelukeskus

Mitä tulee tulevaan yhteisöaloitteeseen, on välttämätöntä, että tietty joustavuus taataan ja säilytetään, jotta paikallistasolla löydettäisiin paras vaihtoehto kaikkien osallistumiselle. Tällä perusteella työryhmä tukee globaalin tuen myöntämistä, vaikka menetelmä aiheuttaakin usein soveltamisongelmia. On tärkeää, että tätä järjestelmää selvennetään ja että sen yhteensoveltuvuus erityisesti kansallisten ja alueellisten hallintosääntöjen ja -menettelyjen kanssa tarkistetaan, sillä joillakin seuduilla toimet, joiden oli tarkoitus taata LEADERin toteuttamisen yksinkertaisuus, ovatkin itse asiassa mutkistaneet asioita.

Monet puhujat vetosivat ”kokonaispalvelukeskuksen” kaavan puolesta. Kokonaispalvelukeskus kanavoi eri rahoitusvirrat paikallistasolle, ja sillä on vain yksi sääntökokonaisuus. Keskukseen avulla paikallisryhmät välttyvät neuvottelemasta kolmen eri eurooppalaisen rahaston kanssa, välttyvät täten laatimasta kolmea erillistä raporttia jne.

Läheisyysperiaate ja vastuu. Miten eri tasot niveltyvät toisiinsa?

Tämä työryhmä, johon osallistui

useita kansallisten ja alueellisten

instituutioiden ja hallinto-organisaatioiden

edustajia, keskittyi läheisyysperiaatteeseen

ja *”kohtisuoraan yhteistyökumppanuuteen”*.

Työryhmässä pohdittiin sopivia

vastuutasoja (paikallinen, alueellinen,

kansallinen, eurooppalainen)

”LEADER-vaikutuksen” maksimoimiseksi.

Valta

Ensinnäkin voidaan todeta, että kaikki riippuu vallan- ja eriarvoisuuden ja eri maiden hallintoperinteistä. Puhumattakaan käytettyjen termien ja käsitteiden välisistä joskus hyvinkin suurista eroista. Tämän vuoksi työryhmän oli vaikea tehdä lopullisia johtopäätöksiä.

LEADER, jonka ylemmän tason viranomaiset joskus näkevät uhkana, on joutunut vastakkain instituutioiden jäykkyyden ja puutteiden kanssa. *”Rahoittaja- ja hallinto-osapuolet eivät ymmärrä paikallisen kehityksen kulttuuria. LEADER menettää uskottavuuttaan hallintotapaansa vuoksi”*, valittelee ranskalaisen LEADER-ryhmän vastaava.

Usein on havaittu viivästyksiä: Ala-Saksin Carrefour (maaseudun tietokeskus) toteaa, että hankkeen vaatimat esijärjestelyt voivat kestää jopa kolme vuotta, mutta *”sillä aikaa hankkeen tavoitteet ovat kehittyneet ja alkupelejä tukipyynnö ei välttämättä enää vastaa tätä kehitystä.”*

Samoin olisi löydettävä oikea tasapaino paikallistason hankkeiden toteuttamisvaatimusten sekä niiden velvoitteiden välillä, jotka ovat ominaisia julkisten rahastojen hallinnalle alueellisella, kansallisella ja/tai eurooppalaisella tasolla. LEADER-ryhmät joutuvat usein kasvokkain näiden eri tasojen epäyhtenäisyyden kanssa. Jos kerran on vaikeaa jo Euroopan tasolla koordinoida kolmen rakennerahaston toimintaa, miten sitten paikallisryhmien odotetaan onnistuvan siinä? Jokaisen tason täytyy siis parantaa hallintoaan. *”Ihmiset tietävät, mitä he haluavat. Meidän tehtävämme on koordinoida eri julkisten rahastojen välillä”*, esitti puolestaan Anthony Leddy Cavan-Monaghanin LEADER-ryhmästä (Irlanti) puhuessaan paikallistason vastuusta.

Malli

LEADER-menetelmä, joka on joidenkin instituutioiden mielestä *”häiritsevä”*, ei ole kuitenkaan kohdannut ainoastaan välinpitämättömyyttä tai vastustusta – se on joskus päinvastoin saanut kilpailijoita: Andalusian edustaja José Emilio Guerrero painotti sitä, että LEADER oli täynnä mahdollisuuksia sosiaaliseen kannanottoon. Andalusia on saanut vaikutteita LEADER-menetelmästä ja laatii tällä hetkellä *”strategisia aluesuunnitelmia”*, jotka perustuvat paikallisen väestön osallistumiseen. Ruotsalaisen maaseudun kehityskeskusten (Glesbygds-verket) Mikael Lindau puolestaan painotti muun muassa yhteisöaloitteen uudistavaa luonnetta kansallisella tasolla: Ruotsissa keskustellaan parhaillaan uudistuksesta, joka voisi tietyn ajan kuluttua vakiinnuttaa monialaisen lähestymistavan kaikkeen julkiseen toimintaan, joka tehdään kehityksen ja alueparannuksen hyväksi.

Alueparannuksen pääosaston, DATAR:n (Ranska) Michel Cadot'n mielestä LEADER on ennen kaikkea *”tärkeä menetelmä”*. Hän ehdotti myös joitakin suuntauksia tulevaisuutta varten: *”Alhaalta ylös suuntautuvaa toimintaa on vahvistettava erityisesti työllisyyttä ‘paikallistavilla’ hankkeilla ja yksinkertaistamalla hallintovelvoitteita (...) maaseudun kehitystä on suositettava alueparannuksen yhteydessä (...) LEADERin kokeiluluonne on säilytettävä.”*

Yhtenäisyys

Aluepolitiikan ja koheesion pääosaston (PO XVI) Jean-Charles Leygues'n mielestä kaiken ratkaisu ei ole toiminta ainoastaan paikallistasolla. Hänen mukaansa vastuuta on jaettava selkeämmin ja on kehitettävä yhtenäisempi työmenetelmä asiaankuuluvan aluetason mukaan. On myös tärkeää, että LEADER on osa alueen laaja-alaista lähestymistapaa, mikä herättää kysymyksen maaseudun ja kaupungin välisestä suhteesta. Samoin pitäisi paremmin tunnistaa täydentävyydet ohjelmoinnin kanssa: *”Miten LEADER vaikuttaa ohjelmointivälineisiin ja päinvastoin?”* Tässä yhteydessä Jean-Charles Leygues ilmoitti, että PO XVI tutkii parhaillaan uusia menettelytapoja, jotka perustuvat kulukorvausperiaatteeseen etumaksuperiaatteen sijaan.

Wim van Gelder alueiden komiteasta esitti puolestaan, että olisi toivottavaa laajentaa maaseutupolitiikkoja koskemaan kaikkia maaseutualueita yli rakennerahastojen luokittelun: *”LEADERin muodostama kokeilulaboratorio tulisi voida toteuttaa kaikilla Euroopan seuduilla.”*

Yksinkertaistaminen

Laurent Van Depoelen (PO VI) mielestä tulevan yhteisö-aloitteen kehittäjillä olisi oltava kolme avainsanaa mielessään: selkeys, yksinkertaisuus ja joustavuus. Läheisyyskysymystä ei voida valtuuttaa ainoastaan paikallistason käsiteltäväksi. On löydettävä sopivin mahdollinen taso toteutettavien tehtävien mukaan: suunnittelu on tehtävä alimmalla tasolla, ruohonjuuritasolla. *“Mitä tulee ohjelmointiin, menettelytapoja on selkiytettävä”, ilmoitti Van Depoele, “alueen ‘valokuvasta’ käsin, kyse on tavoitteiden ja strategian määrittelystä. Komission tehtävä ei ole luoda ohjelmointia tyhjästä, vaan yhtenäistää tämä ohjelmointi koko unionin alueella.”* Laurent Van Depoelen mukaan toimintatasoja on lisäksi yksinkertaistettava. Mitä tulee eri toimijoiden osallistumiseen, LEADERissa vastuu on jaettu: yhteistyökumppanuuksia on siis selkiytettävä, mikä herättää kysymyksen vallanjaosta. *“Agenda 2000:n esiin nostama suuri kysymys tulevaisuuden kannalta koskee monialaisen maanviljelyksen ja maaseudun kehityksen lähe-
nemistä.”*

Työryhmä päätyi lopulta useisiin suosituksiin. On tärkeää kehittää vastuunjako, joka

- > takaa paikallisväestön osallistumisen
- > parantaa LEADERin ja suurten rakennerahastopolitiik-
kojen välistä yhtenäisyyttä ja täydentävyyttä
- > toteuttaa uudenlaisen paikallisen kehitysstrategian,
joka on paikallistason ja aluetason välisten sekä maa-
seudun ja maatalouden välisten ristiriitojen yläpuolella
(*“LEADER on herättänyt paljon epäluuloja perinteisten
maaseudun toimijoiden, kuten maanviljelijöiden keskuu-
dessa”,* valitteli eräs Extremaduran edustaja.). Kaikkien
osapuolien on tunnistettava ne yhteiset edut, joita ne
voivat jaosta saada. Mikään osapuoli ei ole ehdoton
vastakohta: *“maaseutu”* ei merkitse kaupunkivastai-
suutta eikä maatalousvastaisuutta. Tulevaisuuden rat-
kaisut riippuvat oikeasta tasapainosta joskus vastak-
kaisten etujen ja yhteisten kehitystavoitteiden
saavuttamisen välillä. Ranskalaiset laatuperuskirjat
(Chartes de Pays) ja muut samankaltaiset järjestelmät
ovat jo esimerkkejä tällaisesta menettelytavasta. <

Laurent Van Depoele (Euroopan komissio), Anthony Leddy (Cavan-Monaghanin LEADER-ryhmä, Irlanti),
Mikael Lindau (ruotsalainen maaseudun kehityskeskus) ja José Emilio Guerrero (Andalusian maakuntahallitus, Espanja)

Teknologisen innovaation ja paikallisen innovaation lähentäminen

“LEADER on hyvin väkevä lannoite.”

Itävaltalaisen kehityskeskuksen Waldviertel Managementin Josef Mayerhofer käytti pitkää maanviljelykseen liittyvää kielikuvaa kuvatakseen, miten tärkeitä johtaminen sekä keston ja “askel askeleelta” -menettelytavan huomioon ottaminen kehitysprosessissa ovat.

Työryhmä, jonka aiheena oli “Innovaation eriytyneet strategiat”, painotti heti alusta alkaen sitä, että maa-seudun innovaatiot ovat ensinnäkin prosessi, aina tarpeesta voida luottaa *“hanketta toteuttavaan ja visiota toteuttavaan ryhmään”* (Fritz Witteman, Oberes Altmühltal-Mittelfrankenin LEADER-ryhmä, Saksa) uudistavien tuotteiden ja palveluiden *“sadonkorjuuseen”* ja markkinoimiseen saakka.

Gloobalisuus

Käyttämällä esimerkkinä jokilohen hyödyntämistä omalla alueellaan Haut-Allier’ssa (Ranska) Jean-Marc Schlick painotti innovaation globaalista ulottuvuutta maaseutuympäristössä: *“Innovaatio esiintyy jo hankkeen tavoitteissa. Hankkeen globaalisuus, toteutukseen tähtäävien poikittaisten toimintojen kokonaisuus on se, joka on innovatiivinen, vaikka mikään näistä toiminnoista ei itsessään olisi uudistava.”* Kuten muut puhujat, hän huomautti myös, että innovaatio aiheuttaa vaikeuksia (törmätään esimerkiksi korporativismiin) ja että se edellyttää riskien ottamista ja toimijoiden vastuunalaiseksi saattamista kaikissa prosessin vaiheissa. Innovaatio vaikuttaa usein myös siten, että päädytään aloille, jotka vaikuttavat olevan kovin kaukana alkupe- räisestä tavoitteesta: *“Innovoiva hanke voi olla erinomainen tapa ‘kansanomaistaa Eurooppaa’; kansainvälinen Ecorail-hankkeemme (vanhojen rautateiden käyttö pyöräilyretkiä varten), jonka toteutimme yhdessä espanjalaisten ja saksalaisten yhteistyökumppaneiden kanssa, päättyi kylissä lopulta näiden kolmen maan kesken tehtyihin useisiin kulttuuri- ja juhlahankkeisiin.”*

Vapaa-ajankäyttöön soveltuva teknologinen innovaatio: **Montaña Palentina** (Espanja)
LEADER-ryhmän alueelle perustettu “cyclorail”

TTK ja LEADER

Analysoituaan ensin innovaatiota prosessina työryhmän osanottajat pohtivat seuraavaksi paikallisten innovaatioiden ja yritysten innovaatioiden välisiä suhteita sekä niiden välillä mahdollisesti olevia ristiriitoja. Pääosasto XII:n (Tiede, tutkimus ja kehitys) Philippe Galiay on vertaillut erityisesti Euroopan komission julkaiseman Euroopan innovaatioiden ensimmäisen suunnitelman (1er Plan pour l'innovation en Europe) lähestymistapaa ja LEADERin lähestymistapaa toisiinsa: *“Suunnitelman innovaatiolähde on markkinat, kun taas LEADERin kohdalla se on yksilö, paikallinen toimija... Ensimmäisen arviointimenetelmät ovat ekonometrisiä, kun taas jälkimmäisen ovat sosiologisia. Tavoitellut ratkaisut ovat myös erilaisia: suunnitelma tavoittelee makrotaloudellisia ratkaisuja, LEADER taas yksilötason mikro-ratkaisuja.”*

Nämä kaksi lähestymistapaa ovat kuitenkin ristiriitaisia vain näennäisesti: voidakseen olla kilpailukykyisiä ja voidakseen yhdistää nämä lähestymistavat paikallisen osaamisen kanssa, maaseutualueiden on myös käännettävä tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen puoleen (TTK). Itse asiassa paikalliset innovaatiot ja teknologien tutkimus täydentävät hyvin paljon toisiaan ja ne voivat jopa yhdistyä, mitä tulee taloudelliseen tukeen. Kuten monet puhujat painottivat, olisi toivottavaa, että eurooppalaiset tutkimusrahastot voisivat useammin olla LEADER-rahastojen lisänä.

Sierra de Béjar y Sierra de Francian LEADER-ryhmän vastaava Angel de Prado Herrera piti yllä keskustelua TTK:sta ja paikallisista innovaatioista. Hän kertoi, miten tällä erittäin epäsuotuisalla espanjalaisella alueella ratkaistiin oliiviöljystä syntyvien jätteiden hoito LEADER-ryhmän ja Valladolidin yliopiston avulla: *“Hoidimme nopeasti ongelman, jota suuret monikansalliset yritykset eivät olleet vielä onnistuneet ratkaisemaan. Hallussamme on tällä hetkellä jopa maailmanlaajuinen jätteiden puhdistus- ja hyödyntämisjärjestelmän patentti.”*

Puheenvuoron seurauksena Jacques Burtin pääosasto VI:n tutkimusosastolta huomautti, että *“maaseutualueet, mukaan lukien kaikista epäsuotuisimmat alueet, ovat täysin kykeneviä innovoimaan.”* Hän lisäsi myös: *“Innovaatio maaseudulla on yhteiskunnallista, organisaatioiden ja yhteistyökumppanuuksien innovaatiota. Alue kokonaisuudessaan on se, joka synnyttää innovaation ja kehityksen. Älkäämme vastustako maaseudun innovaatioita tai ‘klassista’ tai teknologista innovaatioita... Innovaatioita ei tule myöskään tehdä niiden itsensä vuoksi; kaikkien innovaatioiden tulee olla viimeisteltyjä, ja niiden on pyrittävä kohti tarkkaa päämäärää.”*

Jacques Burtinin mukaan on esitettävä seuraavia kysymyksiä: *“Miten niveltää yhteen teknologinen innovatiivinen järjestelmä ja LEADER-järjestelmä? Miten seuraavaa yhteisöaloitetta voidaan parantaa, jotta maaseudun innovaatioiden syntymistä helpotettaisiin? Miten ottaa paremmin huomioon innovaatioiden tukivälineiden riskinotto, joka on LEADERin ‘käyntikortti’ ja sen olennainen hyöty?”*

“Innovaation herkkukauppa”

“Innovaatio on seurausta paikallisten kykyjen ja koonnetun osaamisen yhteenliittymästä”, päätteli Gilda Farrell LEADERin eurooppalaisesta seurantakeskuksesta. *“Miten lyhentää välimatkaa TTK:n ja kentän välillä erityisesti kaikista epäsuotuisimmilla alueilla? On havaittu, että paikalliset tuottajat löytävät nopeasti ratkaisuja siellä, missä TTK:n rakenteet ovat lähellä maaseutua, kuten esimerkiksi Pohjois-Italiassa... Samoin, eikä jokin korkeampi taso voisi ottaa paikallistasolla hoidettavakseen joitain poikittaisia teknisiä ongelmia, jotta välttyttäisiin varojen hajaantumiselta? Tiedän esimerkiksi, että useat LEADER-ryhmät tutkivat erikseen oliiviöljyä...”*

Uuden yhteisöaloitteen avulla olisi siis oltava mahdollista luoda *“asiantuntijakeskuksia”* useiden alueiden avuksi, jotta poikittaisia ja/tai erityisiä ongelmia voitaisiin ratkaista paikallisympäristössä lisäämällä samalla käytettävissä olevien voimavarojen hyötyä.

Viimeisen sanan käytti kuitenkin Pays Catharen LEADER-ryhmän (Ranska) Eric Andrieu, joka, vedoten myös *“innovaatioiden puolesta tukimenettelyissä”,* ilmoitti: *“Komissaari Fischler puhui tänään LEADERista, innovaation supermarketista. Sanoisin mieluummin, että meidän olisi yritettävä saada aikaan ‘innovaation herkkukauppa.’”* <

Maaseutuväestön yhteishenki, avautuminen ja yhteistyö: LEADER-verkon (verkkojen) vahvista

Paikallisen ja laaja-alaisen lähestymistavan lisäksi myös maaseutualueiden välinen yhteishenki ja aktiivinen osallistuminen paikallisiin, alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin maaseudun kehitysverkkoihin ovat ulottuvuuksia, jotka ovat tehneet LEADER-toimintaohjelmasta edelläkävijän.

Käyttöön antamiensa välineiden (julkaisut, elektroninen verkko, seminaarit jne.) ansiosta LEADER on antanut paikallisille toimijoille mahdollisuuden vahvistaa avautumista ja yhteistyötä, ja osaamisen siirtämiseksi tehty merkittävä työ, joka on usein epävirallista ja näkymätöntä, on huomattavasti lisännyt maaseudun kehityksen yhteisöaloitteen menestystä.

Yhteistyö

Yhteistyö, joka on todellinen vastaläke *“nurkkapatriotismiin”* kaltaiselle paikallistumiselle, suo LEADER-ryhmille mahdollisuuden nähdä eroavuuksiensa hyödyt ja luoda samalla yhteisiä kiintopisteitä ja yhteisen kielen, jotka puolestaan synnyttävät uutta yhteishenkeä. Tämä on merkittävä hyöty kestäväälle maaseudun kehitykselle.

Yhteistyön avulla voidaan myös ratkaista kehitysongelmia paremmin. Yhteistyö johtaa usein myös strategioiden yhdenmukaistamiseen naapurialueiden välillä. Se on verkostotalouden perustana, minkä perusteella on mahdollista laajentaa tuotevalikoimia, päästä uusille markkinoille, niveltää täydentävä osaaminen, helpottaa teknologian siirtämistä ja saada kehityksen eri lähestymistavat täydentämään toisiaan. Se yhdistää eri alueiden toimijoita, joilla on vastassaan samanlaisia ongelmia.

Työryhmä huomautti kuitenkin joistakin vaikeuksista. Yksi näistä on työkokemuksen puute verkon sisällä: Carmen Furelos Gateiro (Portodemouros, Espanja) kertoi, miten Köyhyys-ohjelman pohjalta kehitetyn paikallisen verkon avulla LEADER-ryhmä avautui muihin hankkeisiin, mutta miten sillä oli vaikeuksia johtaa liian suurta määrää toimijoita. Hän ehdotti, että kansalliselle tasolle luotaisiin *“hankkeiden projektivetäjien verkko”*.

LEADER-alueiden läheisyys voi paradoksaalista kyllä aiheuttaa vaikeuksia: FORMEZ-koulutusinstituutin Paolo Tolan (Sardinia, Italia) mielestä: *“Alueellisen tason yhteistyöhankkeet ovat välttämättömiä, mutta on löydettävä tasapaino yhteishengen, yhteistyön... ja LEADER-ryhmien välisen kilpailun välillä.”*

Toinen italialainen puhuja Nerino Galerani Antico Frignanon LEADER-ryhmästä valitteli sopimusmenettelyjen ja oikeudellisten välineiden puutetta. Näiden välineiden avulla olisi mahdollista muodollistaa kansainvälinen yhteistyö (*“mikä laillinen arvo meidän aiesopimuksillamme on?”*). Galerani neuvoi myös, että tässä suhteessa Euroopan komissiolla voisi olla tärkeä lisäarvoa antava vaikutus.

Eräissä maissa havaittiin myös olevan rinnakkain epä-

Verkosto merkitsee myös keskustelua miellyttävässä ympäristössä

minen ja sen (niiden) laajentaminen itään

muodollisia LEADER-ryhmien yhdistyksiä ja LEADER-verkon kansallisia verkostoyksiköitä. *“On itse asiassa olemassa erityyppisiä verkkoja – institutionaalisia, yhdistyksellisiä, epämuodollisia – joilla on eri tehtävät”,* selitti Maurizio Giannini, joka on italialaisen LEADER-yhdistyksen Assoleaderin puheenjohtaja ja työryhmän vetäjä ja jatkoi: *“Nämä verkot ovat useimmiten toisiaan täydentäviä. Varsinkin paikallisten toimintaryhmien epämuodolliset yhdistykset ja LEADER-verkon kansalliset verkostoyksiköt täydentävät toisiaan huomattavasti.”*

Laajentuminen

Yhteishenki eri alueiden välillä levittää maaseudun kehityksen paikallista ja laaja-alaista lähestymistapaa myös Euroopan unionin ulkopuolisille alueille. Täten LEADER on varmasti etuoikeutettu väline siinä vaiheessa, kun laajentumissuunnitelmissa mukana olevat maat liitetään unioniin. Yhteisöaloite koskettaa itse asiassa Agenda 2000:n esittämiä olennaisia tekijöitä: kansalaisoikeudet, demokratia, vähemmistöjen kunnioittaminen, yhteiskuntarakenteen palauttaminen entiselleen, yhteistyöalueiden luominen (yhteistyökumppanuudet), asiaankuuluvien tasojen etsintä kehityksen johtamista varten, maaseutualueiden taloudellinen kilpailukyky monimuotoistamalla toimintaa ja sektoreiden välinen integraatio.

Wojciedch Magnowski esitteli harjoitteluohjelman, jonka Puolan Rzeszówin seutu toteutti yhdessä Rota do Guadianan LEADER-ryhmän (Portugal) ja Pays Catharen LEADER-ryhmän (Ranska) kanssa ECOS-OUVERTURE-ohjelman yhteydessä: joukko puolalaisia harjoittelijoita otti viiden kuukauden ajan osaa maaseudun kehityksen koulutukseen, joka oli samalla sekä teoreettinen että käytännöllinen.

Ohjelma päättyi muun muassa paikallisen toimintasuunnitelman laajentamiseen – toimenpide, johon Rzeszówin alueen asukkaat osallistuivat. *“LEADER-menetelmä soveltuu hyvin meidän tarpeisiimme, ja me sovellamme sitä myös koulutuskeskuksessa, jonka olemme luoneet slovakialaisten ja unkarilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa”,* täsmensi Wojciedch Magnowski.

Rota do Guadianan LEADER-ryhmän David Machado vahvisti, että kokemuksella oli ollut molemmin puolin dynamisoiva vaikutus portugalilaiseen alueeseen. Paulette Salles (Pays Catharen LEADER-ryhmä) myöntää hankkeen myönteiset puolet, mutta huomauttaa: *“Yhteistyössä Itä-Euroopan maiden kanssa on omat erityiset ongelmansa, mitä tulee muun muassa valmisteluun, koordinointiin ja seurantaan, mikä edellyttää mukautettuja menetelmiä.”*

Pääosasto I:n Matthiew Wyatt katsoo LEADERin ja PHARE-ohjelman täydentävän toisiaan: liittymisstrategiaa on vahvistettava luomalla liittymiskumppanuuksia eli unionin paikallisryhmien ja kolmansien maiden välistä yhteistyötä. Nämä kumppanuudet vahvistaisivat kansallisia liittymisohjelmia (avustusta instituutioiden perustamisessa, yrityksille ja avaininfrastruktuureille annettu apu). *“Maaseudun PHAREa ei ole olemassa sellaisenaan”,* täsmensi Matthiew Wyatt, *“vaan on olemassa apua, joka keskittyy liittymisolosuhteiden luomiseen: teurastamoiden, meijerien ja muiden maaseudun yritysten muuttaminen eurooppalaisten normien mukaisiksi.”* LEADERin kaltaisen ohjelman läsnäolo olisi siis täysin tarkoituksenmukaista.

Tiedotus

Jos vaikka LEADER-menettelytapa tuokin mukanaan yhteistyötä ja yhteishenkeä alueiden välille, kokemus osoittaa, että yhteistyösiteiden luominen ei tapahdu itsestään: se on tulosta julki tuodusta tahdosta ja edellyttää usein vuosien työtä ja tarvittavien taloudellisten välineiden saatavuutta. Tästä seuraa tiedotusongelma (tieto, verkostoituminen ja tekninen apu). Tiedotus on välttämätöntä, jotta voitaisiin maksimoida yhteistyömenettelystä syntyvät hedelmät. *“LEADER I:n arviointi osoitti, että tarvitaan verkkoa, jonka avulla LEADER-ryhmien on mahdollista oppia toisiltaan, ja että johtorakenteella on suuret edut”,* täsmensi pääosasto VI:n Doriane Givord.

Painottaen selkeämpien pelisääntöjen ja sopimuskaavojen tarvetta yhteistyön alalla työryhmä päätyi seuraaviin johtopäätöksiin:

- > on määriteltävä operaatiopuitteet sille, miten voidaan *“siirtää LEADER itään”* (Samuel Thirion, INDE-toimisto, Portugal);
- > verkon tiedotus- ja johtorakenne, kuten LEADERin eurooppalainen seurantakeskus, on hyvin tärkeä maaseutualueiden välisen yhteistyön helpottamiseksi;
- > tulevan yhteisöaloitteen olisi suunniteltava rahoituskeinoja tukeakseen LEADER-edunsaajien epämuodollisia yhdistyksiä, joiden tehtävä on kuluttajayhdistysten tavoin tiedottaa;
- > LEADER-verkon vahvistaminen on tarpeellista, jotta se vastaisi yhä paremmin LEADER-ryhmien ja hallintoveranomaisten tarpeisiin (mahdollisuuksien parantaminen osaamisen siirtämisessä, koulutuksen saamisessa maaseudun kehityksen alalla ja teknisen avun saamisessa; LEADER-ryhmien välisten yhteistyöhankkeiden täydentäminen jne.);
- > LEADER-yhteisöaloitetta on rikastettava yhdistämällä tarpeiden mukaan se ja muut eurooppalaiset toimintaohjelmat. <

800 LEADERia kertoo

Tehtyään yhteenvedon konferenssin kuudesta työryhmästä viimeisessä täysistunnossa 11. marraskuuta 1997 Heino von Meyer päätti puheenvuoronsa tekstillä, jolla on lähes julistuksen arvo.

KIRJOITTANUT HEINO VON MEYER

Heino von Meyer, joka on maaseudun kehitykseen ja maaseutu ympäristöön erikoistuneen keskuksen Pro Rural Europan johtaja, on myös LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen asiantuntija.

Koska Euroopan maaseutualueet ovat niin erilaisia, on mahdotonta tiivistää konferenssin, jonka alaotsikko oli "800 leaderia kertoo mielipiteensä", aikana käytyjen keskustelujen koko rikkautta. Uskon, että voidaan kuitenkin erottaa kuusi olennaista perustekijää, jotka uuden maaseudun kehityksen yhteisöaloitteen tulisi ottaa huomioon. LEADER-ohjelman on

- > jatkuttava ja sitä on vahvistettava
- > katettava koko Euroopan maaseutu
- > sitouduttava laatuun
- > suosittava monialaista lähestymistapaa
- > oltava menettelyiltään yksinkertainen ja joustava
- > keskityttävä ennen muuta verkostoitumisen ja paikallisten kykyjen vahvistamiseen.

Nämä perustekijät, jotka aikojen kuluessa ovat osoittaneet olevansa LEADER-lähestymistavan etuja, tulisi myös liittää eurooppalaisen maaseutupolitiikan valtavirtaan. Tämä vaikuttaa erittäin tärkeältä juuri nyt, kun unionin laajentumista valmistellaan. Ottaen esimerkiksi LEADER-lähestymistavasta maaseudun kehityspolitiikat ja yleensä koheesiopolitiikat tulisi nähdä politiikkoina, jotka mahdollistavat paikallisdemokratian ja Euroopan integraation vahvistumisen.

1- LEADER-yhteisöaloitetta on jatkettava ja vahvistettava

Tämä viesti ei ole mikään yllätys, koska se tulee tämän konferenssin osanottajilta! Vakavasti ottaen LEADERia ei tule jatkaa vain, koska se on LEADER-ryhmien etujen mukaista, vaan koska se on yksinkertaisesti menestys. Miksi keskeyttää eurooppalainen toimintaohjelma, jolla on hyvin myönteinen kuva paikallistasolla, samalla kun toisia eurooppalaisia toimenpiteitä, kuten yhteistä maatalouspolitiikkaa tai tiettyjen rakennerahastojen toimintaa usein – oikeutetusti tai ei – arvostellaan tai ne ovat jopa epäsuosiossa? Miksi keskeyttää eurooppalainen toimintaohjelma, joka on juurruttanut eurooppalaisuuden idean paikallistasolle ja saanut ihmiset tuntemaan itsensä yhä enemmän eurooppalaisiksi? Muistakaamme, että LEADER I koski 11 miljoonaa maaseudun asukasta, kun LEADER II koskee tänä päivänä 40 miljoonaa.

Jatkuvuus on ratkaiseva perustekijä. Ilman jatkuvuutta Eurooppa menettäisi uskottavuutensa ja kansalaistensa luottamuksen. Tämä aiheuttaisi monien paikallisten toimijoiden, joista useat ovat juuri vaivoin alkaneet osallistua eurooppalaisiin toimiin, täydellisen lannistuu-

mielipiteensä

misen. LEADER pyrkii ajatustapojen muutokseen. Tämä vaatii enemmän aikaa kuin vain viisi tai kuusi vuotta. LEADERin kautta Euroopan unioni on aloittanut pitkän tähtäimen prosessin, jonka keskeyttäminen olisi todella kohtalokasta.

Monet kansalliset ohjelmat ja eurooppalaiset verkot eivät selviytyisi siitä. LEADER-yhteisöaloitteen keskeyttäminen olisi eräällä tavalla sama kuin tuhottaisiin rakennerahastojen avustuksilla vasta rakennettu infrastruktuuri, uusi moottoritie tai uusi silta.

Ratkaisevaa on myös taata pehmeä siirtyminen LEADER II:sta vuosien 2000-2006 aikavälille tehtyyn uuteen yhteisöaloitteeseen. Tämän uuden yhteisöaloitteen on sisällettävä LEADERin peruseriaatteet eli paikallisen, alhaalta ylös suuntautuvan, laaja-alaisen, monialaisen, alueellisen, osallistuvan, yhteistyökumppanuuteen ja innovaatioihin tähtäävän lähestymistavan.

Pelkästään LEADERin jatkaminen ei riitä. LEADER on menestys, jota on vahvistettava. LEADERin on toimittava paremmin. Maaseudun kehityksen paikallisille hankkeille on myönnettävä enemmän varoja, ja on avattava uusia toimintakenttiä. Miksi maaseudun kehityksen yhteisöaloite saisi ainoastaan kolmasosan rakennerahastojen budjetin 5 %:sta, jota tällä hetkellä on kaavailtu kolmelle uudelle yhteisöaloitteelle? —————→

2- LEADER-yhteisöaloitteen on katettava koko Euroopan maaseutu

Maaseudun kehityksen uusi politiikka kattaa koko unionin alueen. Myös LEADERin on mukauduttava tähän suuntaukseen. Tästä seikasta, jota konferenssi erityisesti käsitteli, keskusteltiin runsaasti työryhmissä. En usko erehtyvänä sanoessani, että konferenssin osanottajat hyväksyvät marraskuussa pidetyn Corkin konferenssin suosittelaman lähestymistavan, joka ei ole ristiriidassa myöskään Euroopan alueiden välisen koheesion tarpeen kanssa. Corkin julistus vakuutti selkeästi, että maaseudun kehityspolitiikkaa on *“sovellettava kaikkiin unionin maaseutualueisiin, ja keskittämisen periaatetta on kunnioitettava eriyttämällä yhteisrahoitusta eniten tarpeessa olevien alueiden hyväksi.”*

LEADER, jonka taloudelliset voimavarat ovat hyvin vaatimattomat, ei kykene poistamaan alueiden välisiä eroja varojen uusjaolla. LEADER ei ole korvauksia antava ohjelma, vaan se pyrkii kannustamaan maaseudun mahdollisuuksien tehokasta ja uudistavaa käyttöä. Sillä jos maaseudun kehityksen aloitteet, jotka ovat nykyisen tavoitteen 5b mukaisilla alueilla, eivät voi enää ottaa osaa LEADERiin, maaseudun kehityksen eurooppalainen verkko uhkaa hävitä ja sen mukana valtava määrä tiedon, kokemusten, osaamisen ja kykyjen vahvistamisen siirtämistä.

Yhteistyöpiste:
rakentamassa kansojenvälisiä hankkeita

Olkaamme erittäin selkeitä: LEADERin laajentaminen koskemaan kaikkia unionin maaseutualueita ei merkitse rahan *“ripottelemista”* koko Euroopan maaseudulle. Emme ole varojen keskittämistä vastaan. Kuten ennenkin, olisi voitava jatkaa yhteisörahoituksen sovittamista tarpeiden mukaisesti unohtamatta, että on olemassa paljon muitakin keinoja keskittää toimintaa silloin, kun se on tarpeellista.

3- LEADER-yhteisöaloitteen on sitouduttava laatuun

Uuden maaseudun kehityksen yhteisöaloitteen on yhä enemmän pyrittävä integroimaan kaikkein korkeimmat laatuvaatimukset: kehityssuunnitelman laatu (mitä tulee esimerkiksi integraatioon ja innovaatioon), yhteistyökumppanuuden laatu jne.

Laadulla pitäisi olla myös etusija ympäristöasioissa. Tällä perusteella voitaisiin esimerkiksi asettaa etusijalle ne ryhmät tai hankkeet, jotka sijaitsevat ympäristönsä puolesta merkittävillä alueilla, kuten luonto- ja lintudirektiiveihin perustuvaan Natura 2000 -verkkoon osallistuvilla alueilla.

Ilmiselvästi nämä laatuvaatimukset eivät voi aina ehdottomasti vastata eurooppalaisia laatuvaatimuksia: paikallinen ympäristö ja eri ryhmien lähtöolosuhteet on otettava huomioon. Ovi on aina jätettävä auki uusille tulokkaille. Meidän on vältettävä luomasta LEADER-harvainvaltaa.

Henkilökohtaisesti ehdotan, että perustetaan eurooppalainen Vuoden LEADER -kilpailu. Tuomaristo koostuisi pääasiassa LEADER-ryhmien edustajista. Tällainen kilpailu synnyttäisi todellisen väittelyn LEADER-ryhmien ja toiminnan laatuksien määritelmästä, mikä olisi ensimmäinen askel kohti LEADER-verkon itsearviointia.

4- LEADER-yhteisöaloitteen on suosittava monialaista lähestymistapaa

Monialainen lähestymistapa on LEADER-yhteisöaloitteen keskeisimpiä osa-alueita. Sektoreiden integroiminen on olennaista, jos maaseudun kehityksen halutaan todella olevan kestävä. On sanomattakin selvää, että uuden yhteisöaloitteen olisi koskettava kaiken maaseudun toiminnan taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristöllisiä ulottuvuuksia ja sovitettava nämä yhteen. Tämä on tärkeä asia, mutta pelkään, että uusi maaseutupolitiikka – erityisesti tavoitteen 1 ulkopuolella – toteutetaan yhä enemmän integraatiota estävien budjetinäkökohtien mukaan eikä maaseudun kehityksen tavoitteen mukaan. Budjettien on seurattava politiikkoja eikä päinvastoin.

5- LEADER-yhteisöaloitteen menettelyiden on oltava yksinkertaisia ja joustavia

Yksinkertaistaminen, menettelyiden suurempi joustavuus ja mukautuvaisuus ovat nykyään paikallisten toimintaryhmien päähuoli. Tähän on hyvä vastata nyt heti, mitä tulee LEADER II:een. LEADER III:n on otettava huomioon LEADER I:n ja LEADER II:n opetukset. Globaali tuki perustettiin alunperin, jotta hallinta olisi joustavampaa, mitä se ei aina ole ollut. On tärkeää saada tämä paikallisille ryhmille annettavan globaalin tuen kaava ja rahoituksen monivuotinen hallinta toimintakuntoisiksi.

On perustettava *“ainoita neuvontakeskuksia”*, joiden avulla voidaan keskittää samalle paikalliselle toimintaryhmälle tarkoitettuja eurooppalaisia varoja. Samoin hallinnon tasolla tulisi olla vain yksi yhteyshenkilö ja vain yksi sääntöjen ja menettelyjen kokonaisuus LEADER-ryhmiä varten.

6- LEADER-yhteisöaloitteen on keskityttävä ennen muuta verkostoitumisen ja paikallisten kykyjen vahvistamiseen

Verkko on se, joka tekee LEADER-toimintaohjelmasta todella eurooppalaisen. Se on keskeinen perustekijä luotaessa Euroopan maaseudun identiteettiä koko moninaisuudessaan. Verkot auttavat pääsemään yli paikallisuudesta, ne takaavat avautumisen ja yhteishengen ja vahvistavat niitä.

LEADER-verkko – enkä viittaa tällä vain Rural Europe Internet-sivuun – antaa Euroopan maaseudulle maailmanlaajuisesta näkyvyyttä. Se vaikuttaa lumivyöryn tavoin luomalla yhteyksiä, joiden avulla on mahdollista jatkuvasti parantaa tiedonvaihtoa.

Uuden yhteisöaloitteen olisi nimenomaan parannettava mahdollisuuksia siirtää osaamista ja mahdollisuuksia tukea paikallisten toimijoiden ja hallintoviranomaisten erityiskoulutusta. Enemmän huomiota tulisi kiinnittää LEADER-ryhmien välisten yhteistyöhankkeiden aloittamiseen ja täydentämiseen. Tämä merkitsee myös sitä, että tähän olisi varattava Euroopan tasolla riittävä määrä varoja.

“Asiantuntijakeskuksen” ja erikoisosaston luominen teknistä ja organisaatiollista apua varten vaikuttaa samoin tärkeämmältä, jos halutaan ottaa huomioon Euroopan unioniin pyrkivien maiden tarpeet.

On myös olennaista, että uusi yhteisöaloite sisältää arviointi- ja seurantajärjestelmän: perinteiset ulkoiset arviointimenetelmät, jotka *“tulevat ylhäältä”*, eivät välttämättä sovellu LEADER-lähestymistapaan. LEADER-ryhmien verkon kautta voitaisiin luoda itsearviointimekanismeja, ja verkko pitäisi itse huolen korkeasta laadustasosta. Miksei myös voitaisi ajatella, että jo olemassa olevat LEADER-ryhmät osallistuisivat aktiivisemmin uusien ryhmien etsintään ja valitsemiseen?

Laboratorion avaaminen

Komissaari Fischler katsoo perustellusti, että LEADER on maaseudun kehityksen laboratorio. Tulevan yhteisöaloitteen olisi jatkettava uusien väylien tutkimista ja rohkaittava innovaatioiden tekemiseen. Mutta uskon myös, että on tullut aika jättää laboratorio: LEADER-kokemuksen saavutuksista olisi muodostuttava olennainen osa maaseudun hyväksi tehtyä yleispolitiikkaa sekä rakennerahojen toimintaa. LEADERin tulisi auttaa meitä rohkeammin edistämään Euroopan maaseudun kehitystä. Myös globaalin politiikan täytyy perustua elävöittämiseen ja paikallisväestön osallistumiseen, paikalliseen diagnoosiin ja nykyaikaiseen suunnitteluun, laaja-alaiseen ja monialaiseen lähestymistapaan, paikallisryhmille myönnetyn globaalin tuen periaatteeseen, pehmeiden infrastruktuurien tärkeyteen sekä kokemusten jakamista edistävien verkostojen vahvistamiseen.

Lyhyesti, meidän on muututtava laboratoriosta supermarketiksi tai pikemminkin, käyttäkseni ilmausta, joka sopii paremmin LEADERin henkeen, laboratoriosta herkkukaupaksi!

Toivon, että olen tuonut tässä esiin joitakin hyödyllisiä maamerkkejä, jotka viitoittaisivat meidät seuraavaan vaiheeseen matkallamme kohti laajennettua ja hyvinvoivaa Euroopan maaseutua. <

Kohti uutta yhteisöaloit maaseutualueiden kehittä

Maataloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaavan Euroopan komissaarin Franz Fischlerin päätöspuheenvuoro.

Kolmipäiväinen konferenssi lähestyy loppuaan: näiden kolmen päivän aikana osanottajat tutustuivat toisiinsa ja havaitsivat Euroopan unionin maaseutualueiden moninaisuuden, keskustelivat ja työskentelivät intensiivisesti, tekivät tilinpäätöstä ja puhuivat tulevaisuudesta. Olen erittäin pahoillani siitä, etten kyennyt osallistumaan koko konferenssiin, jotta olisin voinut hyötyä koko tänne kerääntyneestä asiantuntemuksesta. Uskon kuitenkin, että voimme olla ylpeitä tästä ideoiden ja hankkeiden rikkaudesta.

800 LEADER-ryhmää on kertonut mielipiteensä. Ei siis ole helppoa tiivistää moninaisia kokemuksia ja ehdotuksia. Sallikaa minun kuitenkin tehdä muutamia alustavia johtopäätöksiä konferenssin pohjalta. Mielestäni esiin nousee kolme ratkaisevaa viestiä:

1. Tarvitsemme uutta yhteisöaloitetta maaseudun kehittämiseksi.
2. Meidän on lisättävä tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä menettelyjä yksinkertaistamalla.
3. Voidaksemme luoda uuden yhteisöaloitteen meidän on syvennettävä olemassa olevia LEADER-lähestymistapoja.

1- Tarvitsemme uutta yhteisöaloitetta maaseudun kehittämiseksi

Euroopan unionin maaseutualueista tekemä tilannearvio, sellaisena kuin se on maaseudun kehityksestä tehdyssä työraportissa, koheesiofoorumin sekä erityisesti Corkin konferenssin tekemät päätökset painottivat tehokkaan ja kestäväen maaseudun kehityspolitiikan tarvetta. Agenda 2000 oli ensimmäinen osoitus tällaisesta uudesta suuntauksesta.

Vahvistettu maaseudun kehityspolitiikka vaatii vakuuttavien paikallishelmien lisäksi sitä, että kehitykselle voidaan antaa lisävirikkeitä uuden yhteisöaloitteen puitteissa.

Tämän konferenssin pääasiallinen ja mielestäni tärkein johtopäätös on se, että tarvitsemme maaseudun kehityksen yhteisöaloitetta vuoden 1999 jälkeenkin.

Tässä yhteydessä ei ole mielestäni tärkeää tietää, millä nimellä tätä yhteisöaloitetta tullaan kutsumaan. Ratkaisevaa ei ole pakkaus, vaan sisältö. Sisällön suhteen on saatu monia arvokkaita vihjeitä tämän konferenssin aikana. Uuden yhteisöaloitteen olisi aloitettava uudelleen LEADER I:n ja LEADER II:n keskeiset osa-alueet ja jatkettava niitä.

Voimme saavuttaa maaseutualueiden kestäväen kehityksen ainoastaan, jos onnistumme saamaan ihmiset liikkeelle paikan päällä. Uuden yhteisöaloitteen on aloitett-

etta ämiseksi

tava juuri tästä ja tuettava, kuten tähänkin saakka, paikallisryhmiä. Paikallisten voimavarojen hyödyntäminen, väestön osallistuminen, yksityisten aloitteiden rohkaiseminen ja paikallisten yhteistyökumppanuuksien vahvistaminen ovat minulle menestyksen ennakkoehtoja.

Meillä ei kuitenkaan ole yleispätevää ratkaisua alhaalta ylös suuntautuvan lähestymistavan järjestämiseen. Jokaisella jäsenvaltiolla ja jokaisella alueella on omat kokemuksensa, joiden pohjalta voidaan kehittää paras mahdollinen lähestymistapa. Vaikutuksen on kuitenkin oltava sama kaikilla alueilla: paikallinen yhteistyökumppanuus ja alhaalta ylös suuntautuva lähestymistapa vahvistavat demokratiaa paikallistasolla.

LEADER on osoittanut, että meidän tehtävämme ei ole esitellä kansalaisille yhdenmukaistettua Eurooppaa, vaan että on tärkeää säilyttää alueelliset ominaispiirteet ja erikoisuudet ja kehittää niitä. Jos me yhteisöaloitteen avulla edistämme ihmisten samastumista heidän kotiseutuunsa, samastuvat he samalla myös Eurooppaan.

Juuri siksi, että haluamme tulevaisuudessa uudenlaisen maaseutupolitiikan, meidän on voitava myös tutkia ja kokeilla uusia maaseudun kehityksen ideoita. Uuden yhteisöaloitteen on säilytettävä laboratorio-luonteensa. Tämä tarkoittaa sitä, että toimijoiden välillä on oltava oikeanlaista kemiaa. Meidän on uskallettava luoda uusia siteitä, ja kokeilujen on joskus voitava epäonnistua. Meidän on kuitenkin järjestettävä laboratoriomme siten, ettemme toteuta samaa koetta x kertaa eri alueilla.

Uuden yhteisöaloitteen on myös jatkettava todellisten innovaatioiden rohkaisemista. Sen on annettava mahdollisuus toteuttaa hankkeita, joita rakennerahastojen ohjelmat tai maaseudun kehityspolitiikka eivät (vielä) voi rahoittaa. Yhteisöaloitteen yhteydessä niin kutsuttujen joustavien sijoitusten olisi oltava etusijalla verrattuna perinteisiin eli niin kutsuttuihin koviin sijoituksiin.

Jotta maaseutualueet voisivat myös hyötyä ideoista, innovaation mahdollisuuksista ja muiden maaseutualueiden innokkuudesta, tarvitsemme myös tulevaisuudessa paikallisten toimintaryhmien verkostoa. Toivon, että kokemusten vaihto, toisilta oppiminen sekä yhteistyömahdollisuudet eivät kokisi vastoinkäymisiä kieli- tai alueuurien vuoksi tai siksi, että ohjelmaan hyväksyttävien alueiden määrää rajoitetaan. Tarvitsemme myös tulevaisuudessa elinvoimaista paikallisten toimintaryhmien verkostoa. Tämän verkoston merkitys maaseutualueiden väliselle yhteishengelle vahvistui tänäkin aamuna, kun Italian maanjäristyksen uhreille pyydettiin apua. Haluaisinkin tukea tätä pyyntöä ja esittää myötätuntoni kaikille luonnonkatastrofien uhreille Italiassa, Portugalissa ja Espanjassa.

LEADER-periaatteella on erityinen merkitys niille Keski- ja Itä-Euroopan maille, jotka pyrkivät unionin jäseniksi. Maaseutuväestön osallistuminen ja demokraattisten päätöksentekoprosessien toteuttaminen paikallistasolla edistävät poliittisen ja taloudellisen muutoksen vakauttamista.

Iloitsen siis erityisesti siitä, että työryhmässä 6 esiteltiin kahden LEADER-ryhmän yhteinen hanke puolalaisen ryhmän kanssa. Keski- ja Itä-Euroopan maat ovat hyvin kiinnostuneita LEADER-filosofiasta. Meidän on suhtauduttava tähän kiinnostukseen vakavasti, voimme vastata tähän kiinnostukseen ja avata verkkomme näiden maiden paikallisryhmille.

Kansainvälinen yhteistyö osoittaa mielestäni Euroopan maaseudun kehitysmahdollisuudet. Se ei ainoastaan suunnittele ja toteuta yhteisiä hankkeita, vaan tarjoaa myös mahdollisuuden edistää Euroopan yhdistymistä paikallistasolla. Tarvitsemme tätä osatekijää myös uudessa yhteisöaloitteessa.

2- Meidän on lisättävä tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä yksinkertaistamalla menetelmiä

LEADER II on jo aikuistunut. Toimintaohjelman uusien ulottuvuuksien vuoksi esiin on noussut uusia ongelmia, jotka meidän on ratkaistava. Meidän on myös nähtävä sen kokemukset osana LEADERiin kuuluvaa oppimisprosessia. Ottaen huomioon, että unionin maaseutualueet ovat niin erilaisia ja niiden lähtötilanteet eroavat toisistaan, on täysin luonnollista, että maaseudun kehityspolitiikan on perustuttava läheisyysperiaatteeseen. Tämä pätee myös uuteen yhteisöaloitteeseen. Jotta se menestyisi, olisi tärkeää, että kaikki tasot olisivat mukana. Kuten eilen työryhmässä 5 todettiin: *”On välttämätöntä tilannetta, jossa jokainen tekee kaikkea”*. Läheisyysperiaate edellyttää, että tehtävät määritellään selkeästi ja että kaikilla tasoilla ollaan valmiita kantamaan niille kuuluva vastuu. Olen vakuuttunut siitä, että jäsenvaltiot löytävät ratkaisuja perustuslakinsa ja oikeusjärjestelmänsä puitteissa, jotta ne voisivat taata edellisen kaltaisen vastuunjaon.

Hallintomenettelyjen yksinkertaistaminen on mielestäni ratkaiseva teema kansalaisten motivoinnissa ja politiikkamme menestyksen takaamisessa. Olemme viime päivien aikana saaneet useita ehdotuksia siitä, miten parantaa tukemme läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta. Kaikkia näitä ehdotuksia ei voida toteuttaa suoraan, mutta otamme kaikki nämä ajatukset vakavasti ja käytämme hyväksemme rakennerahastojen sekä yhteisen maatalouspolitiikan uudistusta, jotta unionin politiikka olisi helpompi ymmärtää. Tarvitsemme selkeitä sääntöjä, jotka tulisi laatia jo ennen uuden toimintaohjelman alkamista.

Rakennerahastojen uudistamisen yhteydessä on ehdotettu, että ohjelmien taloudellista toteuttamista helpotettaisiin kehittämällä etumaksujärjestelmän lisäksi kulukorvausjärjestelmä. Konferenssin kuluessa esitettiin useita kertoja toivomus, että etumaksujärjestelmä olisi myös osa uutta yhteisöaloitetta. Mielestäni tämä on hyvä ajatus, ja se sekä helpottaisi että nopeuttaisi menettelyjä. Yhteisöaloite voisi olla hyvä koe tällaiselle organisaatioinnovaatiolle.

3- Toteuttaaksemme uuden yhteisöaloitteen meidän on syvennettävä LEADERin nykyisiä periaatteita

Agenda 2000:n ehdottaman maaseudun kehityspolitiikan uudelleenjärjestelyn johdosta yhtäkään maaseutualuetta ei saa jättää maaseudun kehityspolitiikan ulkopuolelle. Kaikilla maaseutualueilla on oltava mahdollisuus laatia oma kehitysstrategiansa. Uskon, että ehdotuksemme osoittavat meille parhaan tien edistää samalla sekä maatalousrakenteiden mukauttamista että maaseudun kestävää kehitystä, sillä kilpailukykyinen maatalous tarvitsee kilpailukykyistä ympäristöä, se tarvitsee elävää maaseutua.

Tämän tapaamisen alkupuolella te, hyvät kuulijat, esititte toivomuksen, että tulevaisuudessa kaikki maaseutualueet voisivat hyötyä LEADER-ajatuksista. Voin vain tukea tätä toivomusta. Tämä ei ole tietenkään mikään ongelma uusien tavoitteiden 1 ja 2 mukaisille alueille. Siinä on kuitenkin järkeä juuri siksi, että meillä on koko unionin alueella vain yksi maaseudun kehityspolitiikka, jonka avulla voimme tukea mahdollisuuksia kokeilla uusia ajatuksia sekä kokemusten vaihtoa tavoitteiden mukaisten alueiden ulkopuolella. Mikseivät kaikki maaseutualueet voisi uudistetun yhteisöaloitteen puitteissa hyötyä LEADER-käsitteestä? Aion keskustella asiasta komissiossa sekä neuvostossa, jotta tulevaisuudessa näitä mahdollisuuksia tarjoutuisi kaikille unionin maaseutualueille.

Luonnollisesti tämä ei tarkoita sitä, että uusi yhteisöaloite levitetään niin laajalle, että sillä ei enää ole kunnon vaikutusta missään. Tämä ei hyödyttäisi ketään. Uuden yhteisöaloitteen tulisi toimia kohdenneusti, jotta nuoret maaseudun kehityksen taimet juurtuisivat.

Toteuttaaksemme maaseudun kehityksen uutta yhteisöaloitetta meidän on pidettävä kolme asiaa mielessä:

- a. **Hyväksytyjen ryhmien valinta tulee perustua tiukoihin kriteereihin, jotta valituille hankkeille voitaisiin taata riittävä taloudellinen perusta.**
- b. **Meidän on myös pohdittava temaattisia pääkohtia.** Tämän konferenssin aikana on tehty useita kiinnostavia ehdotuksia. Esimerkiksi työryhmä 1 totesi, että LEADER on osaltaan merkittävästi parantanut työllisyystilannetta maaseutualueilla. Meidän on pohdittava, miten uusi yhteisöaloite voi auttaa tässä asiassa.
- c. **Kolmas näkökohta on elämänlaadun ja ympäristön parantaminen maaseutualueilla.** Elämänlaatu maaseudulla määräytyy yhä enemmän palvelutarjonnan mukaan. Työryhmä 2 totesi tässä yhteydessä, että ilman maaseudun palveluja on lähes mahdotonta säilyttää väestö maaseutualueilla. Kuten LEADER-varojen käytön yhteydessä, maaseudun palvelujen määrä on pidettävä tietyllä tasolla.

Nämä ovat vain esimerkkejä pääteemoista, joiden hyötyä uusi yhteisöaloite voi lisätä verrattuna perinteisiin ohjelmiin.

Nyt kun tämä LEADER-konferenssi lähestyy loppuaan, haluaisin kiittää teitä kaikkia siitä, että kerroitte LEADERin puitteissa saamistanne kokemuksista meille ja että autoitte laatimaan alustavaa kuvaa maaseudun kehityksen uudesta yhteisöaloitteesta. Toivon myös, että olette voineet käyttää hyväksenne konferenssin tarjoamia mahdollisuuksia luoda uusia ja syventää jo olemassa olevia kontakteja.

Haluaisin kiittää, ei vain täysistuntojen puheenjohtajia ja puhujia, vaan myös kaikkia niitä, jotka ovat ottaneet aktiivisesti osaa työryhmiin, foorumeihin ja näyttelyihin sekä LEADER-ryhmiä, jotka kertoivat meille kirjallisesti mielipiteensä ennen konferenssia. Kaikki edellään mainitut ovat tehneet konferenssista menestyksen.

Erityisesti kiitän kaikkia niitä taustavoimia, joiden avulla tämä vaikuttavan kokoinen konferenssi sujui ongelmitta.

Ilman LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen ja Euroopan komission henkilökuntaa, unohtamatta myöskään tulkkeja, tämä tapahtuma ei olisi onnistunut.

Toivotan teille kaikille jatkuvaa menestystä työssänne, ja sanon näkemisiin maaseudun kehityksen uuden yhteisöaloitteen luomiseen saakka.

Bryssel, 11. marraskuuta 1997.

LEADER-seminaarit [muistutus]

LEADERin eurooppalainen seurantakeskus järjestää huhti-kuuhun 1998 mennessä sarjan seminaareja. Kaikki tapaamiset järjestetään sellaisilla alueilla, joiden paikallisilla toimintaryhmillä on kokemusta nimenomaan käsiteltävästä asiasta. Lopulliset ohjelmat, kielet ja paikka ovat saatavilla 2 kuukautta ennen seminaarin alkua. (Yhteydenotot: LEADERin eurooppalainen seurantakeskus, organisaatioyksikkö).

Uudet LEADER II -julkaisut

- > **“Transnational Cooperation between Rural Areas” (“Maaseutualueiden kansainvälinen yhteistyö”)**
Teos on tarkoitettu käyttöoppaaksi ja on erillisinä liuskoina. Tämän metodologisen oppaan tarkoitus on helpottaa LEADER II -ohjelman alaisen, kansainvälisen yhteistyöhankkeen kehittämistä, käynnistämistä ja arviointia. (Hinta: 300 BEF veroineen / noin 7,5 ECU).
- > **“Innovation and Rural Development” (“Innovaatio ja maaseudun kehitys”)**
Teos pyrkii ensin asettamaan innovaatio-käsitteen oikeisiin mittasuhteisiin ja jopa selventämään käsitettä ja sen

LEADER II -julkaisut [muistutus]

- > **“Community Actions and Rural Development” (“Yhteisön toimet ja maaseudun kehitys”) -luettelo** (Hinta: 1 800 BEF veroineen / noin 45 ECU).
- > **“Innovative Actions for Rural Development” (“Innovatiiviset toimet ja maaseudun kehitys”) -luettelo** (Hinta: 1 800 BEF veroineen / noin 45 ECU).
- > **“Evaluating the Touristic Potential of a Territory” (“Alueen matkailumahdollisuuksien arviointi”) (metodologinen opas).** (Hinta: 300 BEF veroineen / noin 7,5 ECU).
- > **“L’organisation collective d’une filière pour la valorisation locale des ressources agricoles: l’exemple de la**

- > **“LEADER-ohjelman seuranta- ja arviointimittarit”**
Aika: 4.-8. maaliskuuta 1998. Kielet: englanti/ranska/ espanja. Paikka: Galashiels, Scottish Borders (Skotlanti, Yhdistynyt kuningaskunta).
Huom. Tämä seminaari on tarkoitettu erityisesti kansallisille ja alueellisille viranomaisille.
- > **“Turismituotteiden kehittäminen vaellusten ympärille”**
Aika: 25.-29. maaliskuuta 1998. Kielet: italia/saksa/englanti. Paikka: Appennino Piacentinon paikallinen toimintaryhmä, Parma (Emilia-Romagna, Italia).

- jälkeen analysoimaan innovoivan kehityshankkeen syntyolosuhteita, etenemistä ja erilaisia ominaisuuksia. (Hinta: 300 BEF veroineen / noin 7,5 ECU).
- > **LEADER II -kartta**
Kartta on kooltaan 140 X 100 cm ja sen avulla voidaan paikallistaa kaikki 1.10.1997 luettelossa olleet LEADER-alueet. Kartan mukana tulee myös lista em. alueita vastaavista LEADER II -edunsaajista yhteystietoineen. (Hinta: 700 BEF veroineen / noin 18 ECU; samaan osoitteeseen lähetettävät lisäkappaleet: 200 BEF veroineen / noin 5 ECU).

- transformation fromagère”** (“Innovation en milieu rural” - Cahier no1) (“Tuotantoketjun perustaminen paikallisten maatalousvoimavarojen hyödyntämiseksi: esimerkiksi juuston jalostaminen”) (“Innovaatio maaseudulla” Vihko nro 1). (Hinta: 300 BEF veroineen / noin 7,5 ECU).
- > **“Organiser le partenariat local”** (“Innovation en milieu rural” - Cahier no2) (“Paikallisen yhteistyön järjestäminen”) (“Innovaatio maaseudulla” Vihko nro 2). (Hinta: 300 BEF veroineen / noin 7,5 ECU).
  - > **LEADER II -julist** (Hinta: 700 BEF veroineen / noin 18 ECU; samaan osoitteeseen lähetettävät lisäkappaleet: 200 BEF veroineen/noin 5 ECU).

TIEDUSTELUT:

LEADERIN EUROOPPALAINEN SEURANTAKESKUS
chaussée Saint-Pierre 260
B-1040 Bruxelles
Tél.: +32.2.736 49 60
Fax: +32.2.736 04 34

Sähköposti:
leader@aeidl.be

World Wide Web:
http://www.rural-europe.aeidl.be

LEADER II -edunsaajien jakautuminen [LOKAKUU 1997] [1]

JÄSENVALTIO	PAIKALLISET TOIMINTARYHMÄT	MUUT KOLLEKTIIVISET TOIMIJAT	LEADER II -EDUNSAAJAT (12/1997)
Belgia [2]	-	-	-
Itävalta	31	9	40
Tanska	12	-	12
Saksa	123	18	141
Espanja	135	-	135
Suomi	22	-	22
Ranska [3]	136	-	136
Kreikka	40	1	41
Irlanti	34	2	36
Italia [3]	119	7	126
Luxemburg	2	-	2
Alankomaat	4	-	4
Portugal	44	-	44
Ruotsi	12	-	12
Yhdistynyt kuningaskunta	61	9	70
Yhteensä	775	46	821

[1] Luvut perustuvat LEADERin eurooppalaisen seurantakeskuksen 15.12.1997 käytössä olleisiin tietoihin
[2] Valinta meneillään
[3] Paikallisten edunsaajien valinta ei ole vielä päättynyt

“Euroopan maaseutu”:
LEADER suoralinjalla, kuudella kielellä
Julkaisuja (LEADER Magazine, INFO-LEADER, tekniset julkaisut jne.), toimintaohjelmaa, päivittäin ajan tasalla pidettävää listaa kaikista LEADER-ohjelmaan hyväksytyistä hankkeista sekä erilaisia tietopankkeja voi seurata Internetin suoralinjalla kuudella kielellä (ranskaksi, englanniksi, saksaksi, espanjaksi, italiaksi ja portugaliksi). Useita keskustelufoorumeita on myös avattu.

Perustiedot

Nimi: LEADER ("Liaison entre Actions de Développement de l'Economie Rurale" - Maaseutualueiden taloudellisten olosuhteiden kehittämistoiminnot yhdistävä ohjelma)

Ohjelmatyyppi: Yhteisöaloite

Kohdealueet: Euroopan unionin tavoitteen 1 mukaiset alueet (kehityksessä jälkeen jääneet alueet) ja tavoitteen 5b (haavoittuvat maaseutumaiset alueet) sekä 6 (erittäin harvaanasutut pohjoismaiset alueet) mukaiset alueet. 10 prosenttia tavoitteen 5b mukaisten alueiden määrärahasta voidaan kuitenkin myöntää raja-alueille, joita ei voida hyväksyä varsinaisiksi kohdealueiksi.

Tavoitteet: LEADER II -ohjelma varmistaa LEADER I -ohjelman (1991-1994) jatkuvuuden. Tarkoituksena on:

- > kannustaa tekemään paikallisia aloitteita maaseutualueiden kehittämismalleiksi,
- > tukea innovatiivisia ja näkyviä sekä eri alueille sovellettavissa olevia hankkeita, jotka heijastavat maaseutualueiden kehittämisen uusia suuntauksia,
- > lisätä kokemusten vaihtoa ja siirtää osaamista,
- > tukea sellaisia maan rajat ylittäviä kehittämisprojekteja, joissa aloite on lähtöisin paikalliselta tasolta ja jotka heijastavat solidaarisuutta.

Rahoituksen kohderyhmät: LEADER II voi tukea kahta eri kohderyhmää:

- > ensinnäkin "paikallisia toimintaryhmiä", jotka koostuvat julkisen vallan ja yrityssektorin edustajista ja jotka yhdessä suunnittelevat maaseutualueiden kehittämisstrategiaa ja uudistustoimia paikallistasolla (alle 100 000 asukasta),
- > toiseksi muita maaseutualueiden julkisen ja yksityisen sektorin yhteiselmiä (paikallishallinto, kauppakamarit, osuuskunnat, yhdistykset jne.) edellyttäen, että niiden toiminta ja aihepiiri liittyy paikallisen maaseutualueen kehittämissuunnitelmaan.

Toimintatavat: Maaseudun kehittämiseen tähtäävän asiantuntemuksen hankkiminen, maaseudun innovaatio-ohjelmat (ammattikoulutus, maaseutumatkailu, pienyritysten tukeminen, maatalous-, metsä- ja kalastustuotteiden kaupallisen arvon nostaminen, ympäristön ja elinolosuhteiden parantaminen jne.), yhteistyö yli kansallisten rajojen.

LEADER II:n eri osat ovat järjestäytyneet "Euroopan maaseutualueiden kehittämisverkoston" (European Rural Development Network) ympärille. Tämän verkoston avulla maaseutua elvyttävät innovatiiviset toimet leviävät laajalle alueelle seminaarien, tietojenvaihdon, julkaisujen ja kansainvälisen yhteistyön kautta. Verkoston liikkeellepaneva voima on Brysselissä sijaitseva "LEADERin Eurooppalainen seurantakeskus" (LEADER European Observatory).

Ohjelman kestoaika: 6 vuotta (1994-1999)

Yhteisön rahoitus: noin 1755 miljoonaa ecua (joista yli 1000 miljoonaa on tavoitteen 1 mukaisten alueiden tukea), rahoittajina yhteisön kolme rakennerahastoa.

**LEADER-ohjelman
eurooppalainen seurantakeskus**

**Euroopan yhteisön
Maatalouden pääosasto DG VI**

LEADER magazine on LEADER II -maaseudun kehittämisohjelman neljästi vuodessa ilmestyvä julkaisu. - **LEADER II** ("Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale", maaseutualueiden taloudellisten olosuhteiden kehittämistoiminnot yhdistävä ohjelma) on Euroopan komission aloittama, Maatalouspoliittisen direktoraatin (direktoraatti VI, osasto F.1.1) koordinoima yhteisöaloite. LEADER Magazinen sisältö ei välttämättä vastaa Euroopan unionin toimielinten mielipiteitä. - **Toimituksen johto:** LEADERin Eurooppalainen seurantakeskus A.E.I.D.L. - **Vastaava toimittaja:** William Van Dingenen, A.E.I.D.L., chaussée Saint-Pierre 260, B-1040 Bruxelles - **Toimittaja:** Jean-Luc Janot - **Tämän numeron avustajat:** Yves Champetier, Gilda Farrell, Heino von Meyer - **Valokuvat:** LEADER-ryhmät, François Point, Snapshot - **Kannen kuva:** Alain Dereymaeker (Snapshot) - **Tuotannon koordinointi:** Christine Charlier - **Graafinen suunnittelu:** Kaligram - Painettu Belgiassa kloorivalkaisemattomalle paperille - **LEADER Magazine** ilmestyy Euroopan unionin yhdellätoista kielellä 30 000 kappaleen painoksena. - **Lisätiedot:** LEADER Magazine, A.E.I.D.L., chaussée Saint-Pierre 260, B-1040 Bruxelles - Puh. +32.2.736 49 60 - Fax +32.2.736 04 34. Sähköposti: leader@aeidl.be - World Wide Web: <http://www.rural-europe.aeidl.be>